

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

пр. Перемоги, 10, м. Київ, 01135, тел. (044) 481-32-21, факс (044) 236-1049

E-mail: ministry@mon.gov.ua, код ЄДРПОУ 38621185

Від 14.02.2014 № 1/9-115

На № _____ від _____

Міністерству освіти і науки, молоді та спорту
Автономної Республіки Крим, департаментам
(управлінням) освіти і науки обласних,
Київської та Севастопольської міських
державних адміністрацій
Інститутам післядипломної педагогічної освіти
Загальноосвітнім навчальним закладам

Про порядок закінчення навчального року
та проведення державної підсумкової атестації
у загальноосвітніх навчальних закладах
в 2013/2014 навчальному році

Закінчення 2013/2014 навчального року та проведення державної підсумкової атестації учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти визначено відповідно до вимог Положення про державну підсумкову атестацію учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 18.02.2008 № 94 зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 27.02.2008 за № 151/14842, зі змінами (затверджено наказом Міністерства освіти і науки України від 23.11.2010 № 1116 та зареєстровано в Міністерстві юстиції України 09.12.2010 за № 1237/18532) та особливостей організації навчально-виховного процесу, зазначених у листі Міністерства освіти і науки України від 20.05.2013 № 1/9-349 «Про навчальні плани загальноосвітніх навчальних закладів та структуру 2013/2014 навчального року».

У 4-х, 9-х та 11-х класах у 2013/2014 навчальному році атестація проводиться за збірниками завдань, затвердженими наказом Міністерства освіти і науки України від 27.12.2013 № 1844 «Про надання грифа Міністерства освіти і науки України збірникам завдань для проведення державної підсумкової атестації». Перелік збірників та методичні рекомендації щодо проведення державної підсумкової атестації подаються у додатку 1.

У цьому навчальному році навчальні заняття завершуються **30 травня (31 травня для шкіл, які працюють за шестиденним робочим тижнем)**. У цей день проводиться свято «Останній дзвоник».

Навчальні екскурсії та навчальна практика учнів організуються відповідно до інструктивно-методичного листа Міністерства освіти і науки України від 06.02.2008 № 1/9-61 та проводяться у 1-4 класах 2-5 червня, у 5-8 і 10 класах - 2 червня – 13 червня. **За рішенням закладу** навчальні екскурсії і навчальна практика можуть бути проведені протягом навчального року.

У 4-х класах державна підсумкова атестація проводиться з 13 по 22 травня із української мови та читання, математики. У навчальних закладах з навчанням російською, іншими мовами національних меншин можуть підлягати атестації і результати навчальної діяльності з мови навчання (мова і читання).

У 9-х класах державна підсумкова атестація проводитиметься з 2 по 16 червня з п'яти предметів: української мови, математики, географії, біології, а також іноземної мови чи іншого гуманітарного предмета за вибором навчального закладу.

У загальноосвітніх навчальних закладах (класах, групах) з поглибленим вивченням предметів, спеціалізованих навчальних закладах, ліцеях, гімназіях, колегіумах таким предметом за вибором може бути той, що вивчався поглиблено.

З усіх обов'язкових предметів атестація проводиться письмово за збірниками завдань, рекомендованими Міністерством освіти і науки. У разі проведення атестації за вибором, форму проведення атестації (усно чи письмово) обирають учні. Переліки білетів для проведення атестації в усній формі подаються у **додатку 2.**

Державна підсумкова атестація з **української мови** для випускників 9-х класів (диктант) проводитиметься **13 червня.** Завдання буде оголошено в день проведення атестації по телебаченню (канал УТ-1) та радіо.

Конкретні дати проведення атестації з інших предметів визначають навчальні заклади за погодженням з відповідними управліннями освіти. При складанні розкладу проведення державної підсумкової атестації необхідно передбачити два-три дні для підготовки до проходження атестації з кожного предмета.

Державна підсумкова атестація розпочинається **о 9.00.** Інший час початку проведення державної підсумкової атестації має бути погоджений навчальними закладами з відповідними органами управління освіти.

Державна підсумкова атестація для випускників 11-х класів проводиться з 23 по 29 травня з трьох предметів у письмовій формі за збірниками завдань. У цей період навчальні заняття для одинадцятикласників не проводяться.

23 травня відбудеться державна підсумкова атестація з **української мови** (переказ, обов'язково). Завдання буде оголошено в день проведення атестації по телебаченню (канал УТ-1) та радіо.

Дати проведення атестації з двох інших предметів (з історії України або математики (для учнів, які навчалися за універсальним профілем) чи з профільного предмета (для учнів, які навчалися в класах інших профілів) та з предмета за вибором учнів) визначають навчальні заклади за погодженням з відповідними управліннями освіти.

Бали за державну підсумкову атестацію в основній та старшій школі виставляються у класному журналі у колонку з написом «ДПА» без зазначення дати після колонки з написом «Річна».

Випускникам, які звільнені від проходження державної підсумкової атестації, робиться запис (звільнений (а)).

Результати державної підсумкової атестації виставляються у додатки до свідоцтв про базову загальну середню освіту та атестатів про повну загальну середню освіту в графі «державна підсумкова атестація» та враховуються при визначенні середнього балу атестата.

Для проведення Державної підсумкової атестації з української мови, яка є обов'язковою для учнів усіх загальноосвітніх навчальних закладів, Міністерство освіти і науки безкоштовно надсилає до Міністерства освіти і науки, молоді та спорту Автономної Республіки Крим, департаментів (управлінь) освіти і науки обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій, відповідно до кількості навчальних закладів, для практичного використання збірники завдань, які видані ТОВ «Центр навчально-методичної літератури». Зазначені збірники завдань надійдуть до книжкових баз до 1 квітня поточного року.

Електронні версії всіх збірників завдань та білетів для державної підсумкової атестації буде розміщено до 1 квітня поточного року на офіційних веб-сайтах Міністерства освіти і науки України (www.mon.gov.ua) та Інституту інноваційних технологій і змісту освіти (www.iitzo.gov.ua) для практичного використання в процесі підготовки та проведення державної підсумкової атестації учнів загальноосвітніх навчальних закладів.

Учні (вихованці) основної та старшої школи загальноосвітніх навчальних закладів (класів, груп) з навчанням мовами національних меншин, які прибули із-за кордону і почали вивчати українську мову лише в поточному навчальному році, замість атестації з цього предмета можуть за заявою батьків або осіб, які їх замінюють, та рішенням педагогічної ради проходити атестацію з мови навчання.

У школах (класах), у яких вивчення предметів здійснюється іноземними, російською, чи іншими мовами національних меншин Державна підсумкова атестація може складатися мовою вивчення предмета. У такому разі переклад необхідної кількості варіантів завдань за збірниками, рекомендованими Міністерством, здійснює навчальний заклад.

Учні 9-х та 11-х класів, які хворіли під час проведення державної підсумкової атестації, зобов'язані надати медичну довідку, на підставі якої їм надаватиметься право пройти атестацію в інші терміни.

Відповідно до Положення про державну підсумкову атестацію учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти учасники міжнародних предметних олімпіад та турнірів, конкурсів, переможці ІІІ (нагороджені дипломами І, ІІ та ІІІ ступенів) та учасники ІV етапів Всеукраїнських учнівських олімпіад звільняються від атестації з предметів, з яких вони стали переможцями (у відповідних випускних класах).

У додаток до свідоцтва про базову загальну середню освіту чи атестата про повну загальну середню освіту виставляються річний та атестаційний бали з цих предметів — 12 балів.

Переможці II та учасники III етапів Всеукраїнських конкурсів-захистів науково-дослідницьких робіт Малої академії наук (у відповідних випускних класах) звільняються від атестації з предмета, який є базовим для оцінювання навчальних досягнень учнів під час конкурсу. У додаток до свідоцтва про базову загальну середню освіту або (чи) атестата про повну загальну середню освіту виставляються річний та атестаційний бали з цих предметів — 12 балів.

Учасники тренувальних зборів з підготовки до олімпіад, турнірів, змагань, конкурсів, які мають статус міжнародних, звільняються від атестації. У додаток до атестата про повну загальну середню освіту виставляється річна та атестаційна оцінки 12 балів з того предмета, з якого учень (учениця) братиме участь у відповідних змаганнях; з інших предметів виставляються атестаційні оцінки за результатами річного оцінювання.

Випускникам загальноосвітніх навчальних закладів, які отримали міжнародний сертифікат (диплом) мовного іспиту у поточному навчальному році (Deutsches Sprachdiplom (DSD), Goethe-Zertifikat B1, Goethe-Zertifikat B2 — німецька мова; DELF/DALF — французька мова; IELTS, TOEFL, Cambridge English Language Assessment (FCI), Pearson Test of English (PTE) — англійська мова; D.E.L.E. — іспанська мова), рівня B-1 для загальноосвітніх навчальних закладів, B-2 для спеціалізованих шкіл з поглибленим вивченням іноземних мов зазначені вище іспити зараховуються як державна підсумкова атестація. У додаток до атестата про повну загальну середню освіту виставляються річна та атестаційна оцінки з цих предметів 12 балів.

При визначенні претендентів на нагородження золотою та срібною медалями та їх нагородженні необхідно дотримуватися вимог Положення про золоту медаль «За високі досягнення у навчанні» та срібну медаль «За досягнення у навчанні».

В окремих випадках при визначенні претендентів на нагородження золотою або срібною медалями за письмовою заявою батьків або осіб, що їх замінюють, для учнів (вихованців) загальноосвітніх санаторних та спеціальних навчальних закладів (шкіл-інтернатів) може проводитися державна підсумкова атестація, якщо ці учні навчалися за загальноосвітніми програмами.

Контроль за правильністю присудження золотої та срібної медалей покладається на Міністерство освіти і науки, молоді та спорту Автономної Республіки Крим, департаменти (управління) освіти і науки обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій.

Документи про повну загальну середню освіту вручаються випускникам 11-х класів **31 травня - 1 червня 2014 р.** на урочистих зборах. Документи про базову освіту вручаються учням, які закінчили 9-й клас, **18-19 червня**. До участі в зборах, як правило, запрошуються батьки, представники громадських організацій, органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, засобів масової інформації.

Конкретна дата проведення урочистостей у регіонах визначається Міністерством освіти і науки, молоді та спорту Автономної Республіки Крим, департаментами (управліннями) освіти і науки обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій.

Методичні рекомендації щодо проведення державної підсумкової атестації у загальноосвітніх навчальних закладах у 2013/2014 навчальному році

І. Державна підсумкова атестація в початковій школі

У початковій школі державній підсумковій атестації підлягають результати навчальної діяльності учнів четвертих класів з української мови (мова і читання) та математики.

У навчальних закладах з навчанням мовами національних меншин можуть підлягати атестації результати навчальної діяльності з мови навчання (мова і читання).

Державна підсумкова атестація проводиться в усіх загальноосвітніх навчальних закладах відповідно до календарного планування на другому чи третьому уроці, окрім понеділка та п'ятниці.

Зміст завдань для державної підсумкової атестації сформовано відповідно до вимог, викладених у Програмах для 1–4 класів середньої загальноосвітньої школи (К.: Початкова школа, 2006, 2007).

На проведення атестації з кожного предмета відводиться 1 академічна година. В один день можна проводити атестацію лише з одного предмета.

Завдання державної підсумкової атестації виконують усі учні, окрім тих, які з поважних причин (хвороба, довготривале перебування на лікуванні, участь у спортивних змаганнях, переїзд на інше місце проживання, природні катаклізми) не можуть брати участь у їх виконанні. У такому разі оцінки за державну підсумкову атестацію виставляються цим учням за результатами річного оцінювання.

Додаткові види перевірочних робіт у 4 класах не проводяться.

Підсумкові роботи для державної підсумкової атестації учнів 4 класів складаються із завдань різного рівня складності, серед яких – тестові завдання закритого типу з визначенням однієї правильної відповіді; завдання відкритого типу з короткою письмовою відповіддю, завдання творчого характеру тощо.

Державна підсумкова атестація з **української мови (мова навчання)**, проводиться з метою перевірки мовленнєвих умінь і навичок правопису учнів, а також їхньої здатності практично застосовувати здобуті мовні знання. Для перевірки мовленнєвих умінь учням пропонується написати зв'язний текст на задану тему, правописних – списати запропонований текст. Мовні знання і уміння перевіряються за допомогою тестових завдань.

Атестація проводиться за посібником «Збірник завдань для державної підсумкової атестації з української мови для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням українською мовою. 4 клас» (авт. Пономарьова К. І., Гайова Л. А. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2014).

Атестаційні роботи з української мови містять сім завдань, серед яких: три тестових завдання закритого типу, що передбачають вибір однієї

правильної відповіді з трьох запропонованих варіантів; одне завдання на встановлення відповідності, в якому треба з'єднати лініями або стрілочками відповідні частини; одне відкрите завдання, що виконується письмово; текст для списування (55–60 слів) і творче завдання – написання тексту на задану тему (5–7 речень).

Зміст робіт державної підсумкової атестації з **читання** розроблено на основі вимог програми з читання для 1–4 класів за змістовими лініями: «Коло читання», «Літературознавча пропедевтика», «Усвідомлення жанрової специфіки творів», «Смисловий і структурний аналіз тексту», «Засоби художньої виразності, емоційно-оцінне ставлення читача до змісту твору», «Творча діяльність на основі прочитаного».

Атестація проводиться за посібником «Збірник завдань для державної підсумкової атестації з читання для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням українською мовою. 4 клас» (авт. Вашуленко О. В. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2014).

Підсумкова робота з читання складається з тексту для самостійного читання та восьми тестових завдань, а саме: п'ять завдань закритого типу з вибором однієї правильної відповіді з трьох запропонованих варіантів; два завдання відкритого типу: з короткою письмовою відповіддю, на встановлення відповідності, на встановлення правильної послідовності; одне завдання відкритого типу з розгорнутою письмовою відповіддю.

Оскільки навчальна програма визначає основною мовленнєву змістову лінію, якій підпорядковуються знання з мови, завданням підсумкових робіт з **української мови та читання у загальноосвітніх навчальних закладах з навчанням російською та іншими мовами національних меншин** є передусім перевірка мовленнєвих умінь учнів. Атестація проводиться за посібниками: «Збірник завдань для державної підсумкової атестації з української мови для загальноосвітніх навчальних закладів із навчанням російською мовою. 4 клас» (авт. Воскресенська Н. О., Харченко О. Я. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2014); «Збірник завдань для державної підсумкової атестації з читання для загальноосвітніх навчальних закладів із навчанням російською мовою. 4 клас» (авт. Воскресенська Н. О., Харченко О. Я. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2014); «Збірник завдань для державної підсумкової атестації з української мови для загальноосвітніх навчальних закладів із навчанням мовами національних меншин» (авт. Петрук О. М.).

Атестаційна робота з української мови у загальноосвітніх навчальних закладах з навчанням російською мовою складається із семи завдань різних рівнів складності, серед яких: тестові завдання закритого типу з вибором однієї правильної відповіді з трьох запропонованих варіантів; тестові завдання відкритого типу, виконання яких передбачає коротку письмову відповідь; завдання на переклад українською мовою; творче завдання – складання письмового висловлювання (5-6 речень) на задану тему.

Кожна підсумкова робота з українського читання у загальноосвітніх навчальних закладах з навчанням російською мовою складається з дев'яти тестових завдань різних рівнів складності, серед яких: шість завдань закритого

типу з вибором однієї правильної відповіді, три завдання відкритого типу з короткою відповіддю.

Пропоновані у «Збірнику завдань для державної підсумкової атестації з української мови для загальноосвітніх навчальних закладів з навчання мовами національних меншин» 17 робіт (по три варіанти) складаються із 4 завдань різного типу: тестові завдання закритого й відкритого типу, дописування/переписування текстів, творчі завдання. У збірнику також запропоновано тематичні малюнки, призначені для перевірки мовленнєво-комунікативних умінь учнів. Запитання і завдання спрямовані на визначення рівня сформованості знань та практичних умінь і навичок учнів з української мови як державної.

У навчальних закладах із навчання мовами національних меншин можуть підлягати атестації результати навчальної діяльності з мови навчання (мова і читання).

У разі її проведення, державна підсумкова атестація з **мови навчання** проводиться з метою перевірки мовленнєвих умінь учнів будувати речення, зв'язні тексти, висловлювати міркування, власну думку за допомогою різних мовних засобів, практично застосовувати мовні знання з фонетики, лексики, граматики, орфографії відповідно до державних вимог щодо рівня навчальних досягнень учнів із зазначеного предмета.

Державна підсумкова атестація з **читання** спрямована на перевірку розуміння учнями змісту прочитаного тексту; володіння літературознавчими поняттями на елементарному рівні; умінь узагальнювати зміст прочитаного (розкривати головну думку); практичних умінь роботи над текстами різних жанрів; умінь виконувати творчі завдання на основі прочитаного, висловлювати власну думку з приводу прочитаного.

Атестаційні роботи з **російської мови та читання (мова навчання)** проводяться за посібниками: «Сборник заданий для государственной итоговой аттестации по русскому языку для общеобразовательных учебных заведений с обучением на русском языке. 4 класс» (авт. Сильнова Э. С., Каневская Н. Г., Олейник В. Ф. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2014); «Сборник заданий для государственной итоговой аттестации по чтению для общеобразовательных учебных заведений с обучением на русском языке. 4 класс» (авт. Лапшина И. Н., Попова Т. Д. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2014).

Атестаційна робота з **російської мови** складається з 10 завдань, різних рівнів складності: сім завдань закритого типу з вибором однієї правильної відповіді з трьох запропонованих; два завдання відкритого типу, виконання яких вимагає самостійності: побудова словосполучення, конструювання речень; одне творче завдання – письмове висловлювання на задану тему (5-7 речень).

Атестаційна робота з **читання** складається з тексту для самостійного читання і 8 тестових завдань, а саме: п'ять завдань закритого типу, з вибором однієї правильної відповіді з 3 запропонованих варіантів; два завдання відкритого типу; виконання яких передбачає коротку письмову відповідь на визначення відповідності, на відновлення вірної послідовності; одне завдання відкритого типу з розширеною письмовою відповіддю.

Державна підсумкова атестація з **мови навчання та читання для загальноосвітніх навчальних закладів (класів) з навчанням мовами національних меншин** проводиться за посібниками:

«Збірник завдань для державної підсумкової атестації з кримськотатарської мови та читання для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням кримськотатарською мовою. 4 клас» (авт. Мамутова М. Р.);

«Збірник завдань для державної підсумкової атестації з молдовської мови для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням молдовською мовою. 4 клас» (авт. Фетеску Л. І., Албу Н. В.);

«Збірник завдань для державної підсумкової атестації з читання для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням молдовською мовою. 4 клас» (авт. Фетеску Л. І., Раділова С. С.);

«Збірник завдань для державної підсумкової атестації з польської мови для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням польською мовою. 4 клас» (авт. Іваницька Е. В., Савчак М. Й., Слободяна І. А.);

«Збірник завдань для державної підсумкової атестації з читання для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням польською мовою. 4 клас» (авт. Іваницька Е. В., Савчак М. Й., Слободяна І. А.);

«Збірник завдань для державної підсумкової атестації з румунської мови для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням румунською мовою. 4 клас» (авт. Пілігач О. Г., Скрипа О. К.);

«Збірник завдань для державної підсумкової атестації з читання для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням румунською мовою. 4 клас» (авт. Пілігач О. Г., Скрипа О. К.);

«Збірник завдань для державної підсумкової атестації з угорської мови для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням угорською мовою. 4 клас» (авт. Сергійчук Ю. П., Гадар Ю. І.);

«Збірник завдань для державної підсумкової атестації з читання для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням угорською мовою. 4 клас» (авт. Сергійчук Ю. П., Гадар Ю. І.).

Збірники завдань для державної підсумкової атестації з мов національних меншин призначені для комплексної перевірки навчальних досягнень учнів з мови навчання. Учням пропонуються різнорівневі тестові завдання відкритого та закритого типів, завдання творчого характеру, які спрямовані на визначення рівня засвоєння програмового матеріалу з мови навчання та сформованості знань та практичних умінь і навичок.

Збірники завдань для державної підсумкової атестації з читання для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням мовами національних меншин укладено у формі збірників підсумкових робіт. Кожна робота складається з тексту для самостійного читання та завдань тестового характеру закритого та відкритого типів. Також учням пропонується виконати одне творче завдання з розгорнутою письмовою відповіддю.

Атестаційні роботи з **математики** дозволяють визначити рівень засвоєння учнями математичних знань, сформованості умінь та навичок, здатності застосовувати вивчений матеріал під час виконання завдань із числами, числовими і буквеними виразами, рівностями, нерівностями, рівняннями, величинами, геометричними фігурами, розв'язування сюжетних

задач. Державна підсумкова атестація проводиться за посібниками: «Збірник завдань для державної підсумкової атестації з математики. 4 клас» (авт. Онопрієнко О. В., Пархоменко Н. Є., Листопад Н. П. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2014); «Сборник заданий для государственной итоговой аттестации по математике для общеобразовательных учебных заведений с обучением на русском языке. 4 класс» (авт. Оноприенко О. В., Пархоменко Н. Е., Листопад Н. П. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2014).

Кожна робота складається з восьми завдань: п'яти тестових завдань закритого типу з вибором однієї правильної відповіді з трьох запропонованих варіантів; двох завдань відкритого типу з короткою письмовою відповіддю; одного завдання відкритого типу з розгорнутою письмовою відповіддю – розв'язування сюжетної задачі.

Для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням кримськотатарською, молдовською, польською, румунською та угорською мовами переклад завдань з математики здійснюється Міністерством освіти і науки, молоді та спорту Автономної Республіки Крим, відповідними департаментами (управліннями) освіти і науки обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій.

II. Державна підсумкова атестація в основній школі

Атестація в основній школі проводиться з п'яти навчальних предметів: української мови, біології, географії, математики, а також іноземної мови чи іншого гуманітарного предмета за вибором навчального закладу.

У загальноосвітніх навчальних закладах (класах, групах) з поглибленим вивченням предметів, спеціалізованих навчальних закладах, ліцеях, гімназіях, колегіумах таким предметом за вибором може бути той, що вивчався поглиблено.

З усіх обов'язкових предметів атестація проводиться письмово за збірниками, рекомендованими Міністерством освіти і науки України. У разі проведення атестації за вибором, форму проведення атестації (усно чи письмово) обирають учні.

Випускники основної школи загальноосвітніх навчальних закладів (класів) з навчання мовами національних меншин, які прибули із закордону і почали вивчати українську мову в поточному навчальному році, замість атестації з цього предмета можуть, за заявою батьків або осіб, які їх замінюють, та рішенням педагогічної ради, проходити атестацію з мови навчання.

Державна підсумкова атестація з **української мови** є обов'язковою і проводиться в письмовій формі (диктант) за завданнями, оголошеними Міністерством освіти і науки України по радіо і телебаченню в день проведення атестації. Перевірці під час державної підсумкової атестації підлягають уміння правильно писати слова на вивчені орфографічні правила та словникові слова, визначені для запам'ятовування; уміння ставити розділові знаки відповідно до опрацьованих правил пунктуації.

На проведення атестації відводиться 1 астрономічна година. Відлік часу ведеться від початку читання вчителем тексту. Використання учнями допоміжних джерел (словників, довідників, підручників тощо) не допускається.

Текст диктанту визначатиметься за «Збірником диктантів для державної підсумкової атестації з української мови. 9 клас» (укл. Авраменко О. М. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2014). У збірнику представлено тексти 100 диктантів, обсяг яких відповідає вимогам чинної програми з урахуванням того, що державна підсумкова атестація триває довше, ніж звичайна контрольна робота у формі диктанту.

Державна підсумкова атестація з **математики** проводиться у формі інтегрованої письмової роботи з алгебри та геометрії за навчальним посібником «Збірник завдань для державної підсумкової атестації з математики. 9 клас» (авт. Мерзляк А. Г., Полонський В. Б., Якір М. С., за редакцією Бурди М. І. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2014).

Посібник містить 80 варіантів атестаційних робіт. Кожен варіант атестаційної роботи складається з чотирьох частин, що відрізняються за складністю та формою завдань.

Учні загальноосвітніх класів виконують завдання першої (12 завдань), другої (6 завдань) та третьої (4 завдання) частин атестаційної роботи. Учні класів з поглибленим вивченням математики виконують завдання першої, другої, третьої та четвертої (3 завдання) частин атестаційної роботи.

Кожний варіант атестаційної роботи включає завдання різних типів і рівнів складності, які охоплюють більшість розділів навчальної програми. Серед них: тестові завдання з вибором однієї правильної відповіді, завдання відкритої форми з короткою відповіддю, завдання відкритої форми з розгорнутою відповіддю. Таке поєднання дає змогу учневі максимально продемонструвати свої знання.

Варіанти завдань першої та другої частин атестаційної роботи добирають загальноосвітні навчальні заклади, третьої та четвертої частин — Міністерство освіти і науки, молоді та спорту Автономної Республіки Крим, департаменти (управління) освіти і науки обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій за вказаним посібником.

Кількість варіантів першої та другої частин атестаційної роботи добирається навчальними закладами у кількості не менше десяти варіантів для кожного класу. Міністерство освіти і науки, молоді та спорту Автономної Республіки Крим, департаменти (управління) освіти і науки обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій визначають не менше чотирьох варіантів третьої та четвертої частин атестаційної роботи.

Кожен учень у класі має виконувати один із варіантів першої та другої частини атестаційної роботи та один із варіантів третьої та четвертої (для класів з поглибленим вивченням математики) частини атестаційної роботи за вибором учителя.

Державна підсумкова атестація з математики проводиться протягом 3 академічних годин (без перерви) для учнів загальноосвітніх класів. Учні класів з поглибленим вивченням математики виконують атестаційну роботу протягом 4 академічних годин (без перерви).

За результатами роботи учням виставляється одна оцінка — з математики. Оцінка виставляється у класному журналі на сторінці предмета «Алгебра» у колонку з написом «ДПА» після колонки з написом «Річна».

Державна підсумкова атестація з математики у загальноосвітніх навчальних закладах з навчанням російською мовою відбуватиметься за посібником «Збірник завдань для державної підсумкової атестації з математики для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою. 9 клас» (авт. Мерзляк А. Г., Полонський В. Б., Якір М. С., за редакцією Бурди М. І. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2014).

Державна підсумкова атестація з **біології** проводиться в письмовій формі за навчальним посібником «Збірник завдань для державної підсумкової атестації з біології. 9 клас» (авт. Костильов О. В., Андерсон О. А. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2014).

Посібник містить 30 варіантів атестаційних робіт. Навчальні заклади визначають не менше десяти варіантів для кожного класу. Якщо кількість учнів менша десяти, кожен з них отримує окремий варіант.

Учні загальноосвітніх навчальних класів виконують атестаційну роботу протягом 60 хвилин. Учні класів (груп) з поглибленим вивченням біології – протягом 90 хвилин. Час на вступну бесіду та інструктаж не враховується.

Кожен варіант атестаційної роботи складається з шести частин, що відрізняються за формою та когнітивним рівнем завдань. Зміст завдань відповідає навчальній програмі з біології для 7 – 9 класів. Учні загальноосвітніх навчальних класів виконують завдання першої, другої, третьої та п'ятої частин. Учні класів(груп) з поглибленим вивченням біології виконують завдання всіх шести частин.

Перша - четверта частини атестаційної роботи включають різні за формою тестові завдання: з однією правильною відповіддю із чотирьох запропонованих, з використанням графічних зображень, завдання на встановлення відповідності та послідовності біологічних явищ, структур, подій. П'яту і шосту частини атестаційної роботи складають завдання з відкритою відповіддю. Питання п'ятої частини розподілено на дві групи – «А» і «Б». Група «А» включає завдання теоретичного змісту, група «Б» – завдання практичного змісту. Завдання для п'ятої (шостої) частин до кожного варіанта атестаційної роботи добирає вчитель із запропонованих у збірнику.

Таким чином, у кожному варіанті для учнів загальноосвітніх навчальних закладів передбачено 27 тестових завдань з першої-третьої частин і два відкритих завдання з п'ятої частини (по одному з груп «А» і «Б»); для учнів загальноосвітніх навчальних закладів (класів, груп) з поглибленим вивченням біології у кожному варіанті – 28 тестових завдань першої-четвертої частин, два відкритих завдання з п'ятої частини (по одному з груп «А» і «Б») та одне завдання з шостої частини.

Під час виконання роботи учням не дозволяється користуватися додатковою літературою (таблицями, посібниками тощо).

Оформлення відповідей на завдання першої, другої і третьої частин атестаційної роботи здійснюється учнем у стандартизованому бланку, зразок якого розміщено у збірнику. Відповіді на завдання п'ятої-шостої частин учні записують на аркушах зі штампом навчального закладу.

Державна підсумкова атестація з біології у загальноосвітніх навчальних закладах з навчанням російською мовою проводитиметься за посібником «Збірник завдань для державної підсумкової атестації з біології для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою . 9 клас» (авт. Костильов О. В., Андерсон О. А. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2014).

Державна підсумкова атестація з **географії** проводиться за результатами вивчення шкільного курсу «Географія України» (8–9 класи). Атестація передбачає визначення рівня навчальних досягнень дев'ятикласників щодо географічних закономірностей, розуміння взаємозв'язків між компонентами природних комплексів, взаємодії природи і господарської діяльності людини, життя людей, їх традицій, звичаїв, ведення господарства тощо. Державна підсумкова атестація з географії проводитиметься письмово за посібником «Збірник завдань для державної підсумкової атестації з географії. 9 клас» (авт. Гладковський Р. В., Довгань А. І., Паламарчук Л. Б., Совенко В. В. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2014).

До збірника входить 30 варіантів письмових робіт. Навчальні заклади визначають не менше десяти варіантів для кожного класу. Якщо кількість учнів менша десяти, кожен з них отримує окремий варіант.

На виконання атестаційної роботи відводиться 90 хвилин. Час на вступну бесіду та інструктаж не враховується.

Кожен варіант налічує 28 тестових завдань різних типів і рівнів складності, зокрема з вибором однієї правильної відповіді, на визначення відповідності та завдання, що містять сім варіантів відповідей, три з яких є правильними. Крім тестових завдань, кожен варіант містить 1 завдання на контурній карті та 3 завдання відкритого типу, одне з яких (під номером 31) має підвищений рівень складності (позначене зірочкою) і призначене лише для класів з поглибленим вивченням географії. Відповідно учні цих класів не виконують завдання відкритого типу під номером 30.

Для відповіді на тестові завдання та виконання завдання на контурній карті використовується зразок бланка відповідей, розміщений на останніх сторінках посібника, а також контурні карти, що додаються до кожного варіанта у відповідності із завданням. Вчитель може скопіювати їх у необхідній кількості. Відповіді на завдання відкритого типу учні виконують на окремих проштампованих навчальним закладом аркушах, що додаються до заготовлених бланків відповідей.

Користуватися підручниками, атласами та іншими джерелами картографічних знань (словниками, довідниками) під час виконання роботи не дозволяється.

Державна підсумкова атестація з географії у загальноосвітніх навчальних закладах з навчанням російською мовою відбуватиметься за посібником «Збірник завдань для державної підсумкової атестації з географії для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою. 9 клас» (авт. Гладковський Р. В., Довгань А. І., Паламарчук Л. Б., Совенко В. В. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2014).

Матеріали для державної підсумкової атестації з **іноземної мови** у 9 класі загальноосвітніх навчальних закладів складені відповідно до чинної програми з іноземних мов.

Державна підсумкова атестація з іноземної мови проводиться за навчальними посібниками:

«Збірник завдань для державної підсумкової атестації з англійської мови. 9 клас» (авт. Коваленко О. Я., Чепурна О. В., Ворон Г. Л., Шопулко М. Н. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2014);

«Збірник завдань для державної підсумкової атестації з німецької мови. 9 клас» (авт. Коваленко О. Я., Горбач Л. В., Трінька Г. Ю. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2014);

«Збірник завдань для державної підсумкової атестації з французької та іспанської мов. 9 клас» (авт. Коваленко О. Я., Клименко Ю. М., Файзуліна Л. М., Костилов А. І., Плієнко В. П. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2014).

Зміст і формат атестації враховує головну мету навчання іноземної мови у загальноосвітніх навчальних закладах – формування в учнів комунікативної компетенції, базою для якої слугують комунікативні вміння, сформовані на основі мовних знань і навичок.

Об'єктами контролю визначаються читання, письмо та говоріння як види мовленнєвої діяльності, а також лексичний і граматичний аспекти іншомовної комунікації (використання мови).

Зміст тестових завдань будується на автентичних зразках мовлення, прийнятого у Великій Британії, Франції, Німеччині, Іспанії, та відповідає сферам і тематиці ситуативного спілкування, зазначеним у шкільній навчальній програмі.

Завдання для визначення рівня сформованості компетенції в читанні орієнтується на різні його стратегії: з розумінням основної інформації (ознайомлювальне читання) та повної інформації (вивчальне читання). Джерелами для добору текстів слугують інформаційно-довідкові, рекламні, газетно-журнальні матеріали, уривки з художніх творів, зміст яких узгоджується з навчальною програмою. Тексти для ознайомлювального читання можуть містити незнайомі слова – до 5 %, а для вивчального читання до 3 %, про значення слів можна здогадатись із контексту, за словотворчими елементами, за співзвучністю з рідною мовою (слова-інтернаціоналізми).

Завдання для визначення рівня сформованості компетенції в письмі зорієнтовані на виконання комунікативно-творчих видів діяльності: писати тексти різних видів та на різні теми, пов'язані з інтересами та комунікативними потребами, що узгоджуються зі змістом шкільної навчальної програми (зв'язне висловлювання, оголошення, лист, листівка, анотація, відгук).

Контроль лексичної та граматичної компетенції (використання мови) передбачає визначення рівня сформованості мовних навичок: здатності самостійно добирати і формувати лексичні одиниці та граматичні явища відповідно до комунікативних потреб спілкування в межах сформульованих завдань. Основними засадами для вибору видів і змісту тестів слугують завдання комунікативно-когнітивного спрямування: редагування, доповнення, заповнення, трансформація, перефразування.

Державна підсумкова атестація з іноземної мови у 9 класі, як і в попередні роки, проводитиметься за білетами, що містять завдання трьох видів: читання тексту та виконання післятекстового завдання; письмова робота; бесіда за запропонованими ситуаціями.

Перше завдання білетів має на меті перевірити рівень сформованості в учнів умінь і навичок читання, розуміння прочитаного тексту, уміння узагальнювати зміст прочитаного, виокремлювати ключові слова та визначати значення незнайомих слів за контекстом або словотворчими елементами.

Учень має продемонструвати розуміння прочитаних автентичних текстів різних жанрів і стилів, зокрема художню прозу, що відображають реалії життя та відповідають віковим особливостям. Він уміє знаходити та аналізувати необхідну інформацію, що подається у вигляді оцінних суджень, опису, аргументації, робити висновки з прочитаного; виділяти головну думку/ідею та диференціювати основні факти і другорядну інформацію; аналізувати і зіставляти інформацію, розуміти логічні зв'язки всередині тексту та між його частинами.

Тексти можуть містити до 5 % незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися, використовуючи лінгвістичну і контекстуальну здогадку, спираючись на сюжетну лінію, та 2 % незнайомих слів, які не перешкоджають розумінню тексту загалом.

Друге завдання білетів складається з двох частин. Перша частина перевіряє рівень сформованості в учнів писемної мовленнєвої компетенції, тобто володіння функціональними стилями писемного мовлення в межах, визначених Програмою загальноосвітніх навчальних закладів з іноземних мов.

Учні пишуть особисті листи, використовуючи формули мовленнєвого етикету, прийняті в країні, мова якої вивчається, розповідаючи про окремі факти та події свого життя, висловлюючи власні міркування і почуття, описуючи плани на майбутнє та запитуючи партнера про аналогічну інформацію, а також передавати повідомлення у вигляді записки довільної форми.

Вони уміють: розповісти про перебіг подій; описати людину, об'єкт; написати повідомлення відповідно до поставленого завдання, зокрема про побачене, прочитане, почуте та згідно із запропонованою мовленнєвою ситуацією; уміють обґрунтувати власну точку зору; уміють складати ділові листи, написати оголошення, заяву, зробити запис інформації. Обсяг письмового висловлювання складає 35–45 слів.

У частині використання мови визначається рівень володіння лексичними, граматичними знаннями, що передбачають уміння вільно спілкуватися. Учня пропонуються тести з пропущеними лексичними одиницями або граматичними структурами.

Третє завдання білетів перевіряє рівень сформованості навичок та вмінь мовлення за допомогою зв'язного висловлювання.

Учні спілкуються зі співрозмовником; чітко реагують на почуте під час спілкування; беруть участь у бесіді та ведуть діалог у межах програмної тематики, реалізуючи необхідні комунікативні функції; адекватно використовують у спілкуванні компенсаторні засоби та найбільш уживані формули, що стосуються лінгвокраїнознавчої сфери і надають спілкуванню

більшої виразності, емоційності та переконливості; використовують у процесі спілкування різноманітні мовні засоби, у тому числі діалогічні єдності та формули мовленнєвого етикету, прийнятого в країні, мову якої вивчають, а саме: для ініціювання, підтримування і завершення спілкування, для аргументації власної точки зору і для висловлювання свого ставлення до предмета спілкування.

Відповідь учнів проходить у формі бесіди-діалогу із членами екзаменаційної комісії (з елементами монологічного повідомлення).

Бесіда-діалог повинна мати характер мовленнєвої взаємодії в межах запропонованої ситуації. Учні реагують на репліки співрозмовника та стимулюють його до продовження. Діалог – обмін інформацією повинен складатись із запитань і відповідей, реплік-реакцій і реплік-спонукань. Монологічні висловлювання учнів повинні відповідати ситуації; бути повними, послідовними, комунікативно спрямованими (містити особистісні оцінні фрази, власне ставлення учня до об'єкта висловлювання), лексично насиченими, правильно фонетично і граматично оформленими.

Державна підсумкова атестація з іноземної мови складається з письмової та усної частин. На виконання письмової частини (використання мови, читання та письмо) та усної (говоріння) передбачено 35 хвилин (таблиця).

1 частина	2 частина
Читання 10 хв.	Говоріння 10 хв.
Письмо (використання мови) 15 хв.	
25 хв.	10 хв. на кожного учня

Державна підсумкова атестація з іноземних мов проводиться на основі матеріалів збірників завдань, виконання яких дає змогу визначити рівень засвоєння змісту чинної навчальної програми для спеціалізованих шкіл з поглибленим вивченням іноземних мов 11-річної школи. Вони відповідають загальноєвропейським рівням (A2+ – B1).

Посібники «Збірник завдань для державної підсумкової атестації з іноземних мов. 9 клас» містять 100 варіантів білетів з англійської мови; по 50 варіантів з німецької, французької та 20 з іспанської мов.

Кількість білетів добирається вчителями загальноосвітніх навчальних закладів відповідно до типу навчального закладу (загальноосвітній навчальний заклад чи спеціалізована школа з поглибленим вивченням іноземних мов) та кількості учнів у класі.

Завдання першого та другого питання білетів учні виконують на аркушах зі штампом відповідного загальноосвітнього навчального закладу.

У загальноосвітніх навчальних закладах з **навчанням російською чи іншими мовами національних меншин** державна підсумкова атестація з **мови навчання** у 9 класі проводиться у формі диктанту за посібниками, що мають відповідний гриф Міністерства:

«Збірник диктантів для державної підсумкової атестації з кримськотатарської мови для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням кримськотатарською мовою. 9 клас» (укл. Ганієва Е. С., Яєва А. М., Нафєєва Л. Б.);

«Збірник диктантів для державної підсумкової атестації з молдовської мови для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням молдовською мовою. 9 клас» (укл. Фетеску Л. І., Кьося В. В.);

«Збірник диктантів для державної підсумкової атестації з польської мови для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням польською мовою. 9 клас» (укл. Лебедь Р. К.);

«Збірник диктантів для державної підсумкової атестації з російської мови для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою. 9 клас» (укл. Бикова К. І., Кошкіна Ж. О. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2014);

«Збірник диктантів для державної підсумкової атестації з румунської мови для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням румунською мовою. 9 клас» (укл. Говорнян Л. С., Остафій О. Р.);

«Збірник диктантів для державної підсумкової атестації з угорської мови для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням угорською мовою. 9 клас» (укл. Браун Є. Л.);

«Збірник диктантів для державної підсумкової атестації з болгарської мови для загальноосвітніх навчальних закладів. 9 клас» (укл. Бузіян Н. С., Кара Н. В.).

Тексти диктантів для проведення державної підсумкової атестації з мови навчання визначаються Міністерством освіти і науки, молоді та спорту Автономної Республіки Крим, відповідними департаментами (управліннями) освіти і науки обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій.

Перевірці під час державної підсумкової атестації підлягають уміння учнів правильно писати слова на вивчені орфографічні правила та словникові слова, визначені для запам'ятовування; уміння ставити розділові знаки відповідно до опрацьованих правил пунктуації; уміння належним чином оформлювати роботу.

На проведення державної підсумкової атестації з російської чи інших мов національних меншин у 9 класі відводиться 1 астрономічна година.

Державна підсумкова атестація з **української літератури** в основній школі проводиться у письмовій формі за «Збірником завдань для державної підсумкової атестації з української літератури. 9 клас» (авт. Коваленко Л. Т., Михайлова Н. В. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2014) або усно за білетами.

Мета державної підсумкової атестації з української літератури — перевірити відповідність знань, умінь і навичок дев'ятикласників програмовим вимогам і оцінити рівень навчальних досягнень учнів за курс основної школи.

Збірник завдань для державної підсумкової атестації укладено відповідно до чинної програми з української літератури для загальноосвітніх навчальних закладів.

Тривалість виконання завдання у письмовій формі — 90 хвилин (час на вступну бесіду та інструктаж не враховується).

У збірнику представлено 20 варіантів завдань у тестовій формі, однакових за структурою та складністю. Завдання дають можливість

визначити рівень засвоєння програмового матеріалу й сформованість в учнів таких когнітивних умінь: розуміння, застосування, аналіз, синтез і оцінювання. Під час державної підсумкової атестації передбачено оцінити рівень опанування учнями змістових ліній, визначених програмою, зокрема зміст художніх творів, аналіз художніх творів, літературний процес, відомості з теорії літератури.

Навчальні заклади визначають не менше десяти варіантів атестаційних робіт для кожного класу. Якщо кількість учнів менша десяти, кожен з них отримує окремий варіант.

Кожен тест складається з 25 завдань різної форми: завдання з вибором однієї правильної відповіді, завдання на встановлення відповідності, завдання відкритої форми з короткою відповіддю (передбачають вписування відповіді у вигляді слова, словосполучення чи речення) та завдання відкритої форми з розгорнутою відповіддю (учні мають надати вичерпну відповідь, сформулювати і прокоментувати проблему, порушену в художньому творі, пояснити позицію автора, указати, чи погоджуються вони з такою позицією, й аргументувати свою думку; обсяг відповіді – від 100 до 200 слів).

В усній формі атестація з української літератури проводиться за білетами (додаток 2). Кожний з 23 білетів складається з двох питань, які передбачають перевірку системних знань школярів щодо етапів літературного процесу, розуміння певних теоретико-літературних понять, вміння аналізувати художній твір, виразно читати текст.

Державна підсумкова атестація **зі світової літератури** в основній школі проводиться у письмовій формі за «Збірником завдань для державної підсумкової атестації зі світової літератури. 9 клас» (авт. Фоміна С. П., Таранік-Ткачук К. В. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2014) або в усній формі за білетами.

Пропонований збірник завдань укладений відповідно до чинної програми зі світової літератури, охоплює навчальний матеріал 8 і 9 класів і містить 20 варіантів завдань. Навчальні заклади визначають не менше десяти варіантів для кожного класу. Якщо кількість учнів менша десяти, кожен з них отримує окремий варіант.

На виконання завдання державної підсумкової атестації зі світової літератури відводиться 90 хвилин (час на вступну бесіду та інструктаж не враховується).

Тестові завдання призначені для комплексної перевірки знань з навчального предмета і побудовані таким чином, щоб дати учням можливість показати вміння аналізувати та інтерпретувати художній текст, виявляти його розуміння, усвідомлення родової й жанрової специфіки та стильової своєрідності, багатства його ідейно-художнього змісту та особливостей поетики. Важливим також є сприйняття твору в літературно-мистецькому контексті епохи, коли його було написано, у зв'язках із літературними традиціями.

У збірнику вміщено завдання різних форм: на обрання однієї правильної відповіді; на встановлення послідовності, на встановлення відповідності, завдання відкритого типу (учень має написати твір-мініатюру обсягом 1

сторінка на запропоновану тему, в якому продемонструвати сформованість базових знань зі світової літератури, уявлення про художню літературу як мистецтво слова, вміння висловити свої думки про художній твір, вміння аналізувати різні за своєю жанровою специфікою твори, а також проявити самостійність суджень, вміння спиратися на тексти письменників, підбирати потрібну форму вислову, визначати національну своєрідність конкретного тексту).

Для відповіді на тестові завдання використовується зразок бланка відповідей, розміщений на останніх сторінках посібника. Цей зразок учитель може скопіювати у необхідній кількості. Відповіді на завдання відкритого типу учні виконують на окремих аркушах зі штампом навчального закладу, що додаються до заготовлених бланків відповідей.

Користуватися текстами, підручниками, іншими посібниками (словниками, довідниками) під час складання державної підсумкової атестації зі світової літератури не дозволяється.

В усній формі атестація зі світової літератури проводиться за білетами (додаток 2). Кожний з 25 білетів складається з двох завдань, які передбачають перевірку знань школярів про головні етапи розвитку світового літературного процесу, розуміння учнями теоретико-літературних понять, вміння аналізувати та інтерпретувати художній текст, ілюструвати розповідь про художні особливості історичних та літературних епох відповідними прикладами з художніх творів, виразно читати напам'ять поетичні твори тощо.

У загальноосвітніх навчальних закладах (класах) з навчанням російською, польською, румунською, молдовською, кримськотатарською, угорською мовами державна підсумкова атестація з **інтегрованого курсу «Література» (національної меншини та світова)** може проводитись у письмовій формі або усно за білетами.

Державна підсумкова атестація з інтегрованого курсу «Література» (національної меншини та світова) в письмовій формі проводиться протягом 90 хвилин. Відлік часу розпочинається з моменту початку роботи учнів над завданнями.

Атестація з інтегрованого курсу «Література» (**російська та світова**) у письмовій формі проводиться за посібником «Збірник завдань для державної підсумкової атестації з інтегрованого курсу «Література» (російська та світова). 9 клас (авт. Сімакова Л. А., Снегірьова В. В. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2014).

Збірник завдань укладений відповідно до вимог чинної програми і містить 10 варіантів по 15 тестових завдань різної форми: закритої – на вибір правильної відповіді з чотирьох запропонованих; на встановлення правильної послідовності, на встановлення відповідності, завдання відкритої форми, творче. Мета роботи – комплексна перевірка знань учнів з літератури. Завдання побудовані таким чином, щоб учні змогли продемонструвати вміння розуміти та інтерпретувати художній текст, визначати родову й жанрову специфіку та стильову своєрідність художнього твору, багатство його ідейно-художнього змісту та особливості поезики, сприйняття конкретного твору в літературно-мистецькому контексті епохи, у зв'язках із літературною традицією України і світу.

Для відповіді на тестові завдання використовується зразок бланка відповідей, розміщений на останніх сторінках посібника, який учитель може скопіювати в необхідній кількості. Відповіді на завдання відкритого типу учні виконують на окремих аркушах зі штампом навчального закладу, що додаються до заготовлених бланків відповідей.

Користуватися текстами, підручниками, іншими посібниками (словниками, довідниками) під час складання державної підсумкової атестації з курсу «Література» (російська та світова) не дозволяється.

В усній формі атестація з інтегрованого курсу «Література» (російська і світова) проводиться за білетами (додаток). Кожний з 25 білетів складається з двох завдань, які дають можливість учителю перевірити рівень засвоєння учнями навчального матеріалу про головні етапи розвитку російської та світової літератури, розуміння учнями теоретичних літературознавчих понять, вміння аналізувати та інтерпретувати художній текст, ілюструвати розповідь про художні особливості історичних та літературних епох відповідними прикладами з художніх творів, виразно читати напам'ять поетичні твори тощо.

Державна підсумкова атестація з інтегрованого курсу «**Література**» (**румунська та світова**) у письмовій формі проводиться за посібником «Збірник завдань для державної підсумкової атестації з інтегрованого курсу «Література» (румунська та світова). 9 клас» (авт. Говорнян Л. С., Бурла О. К.).

Збірник складається з 10 варіантів, кожен з яких містить завдання різної форми чотирьох рівнів складності. Тестові завдання призначені для комплексної перевірки знань з літератури (ідейно-художнього змісту творів, сюжетно-композиційних елементів тощо), умінь учнів самостійно аналізувати прочитані твори, висловлювати власні думки про художній твір тощо.

Завдання та білети з інтегрованого курсу «Література» (національної меншини та світова) для проведення державної підсумкової атестації у 9 класі загальноосвітніх навчальних закладів із навчанням кримськотатарською, молдовською, польською, угорською мовами розробляються Міністерством освіти і науки, молоді та спорту Автономної Республіки Крим, відповідними департаментами (управліннями) освіти і науки обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій і погоджуються з Міністерством освіти і науки України до 1 квітня 2014 року (тексти завдань для погодження подаються українською та рідною мовами).

Державна підсумкова атестація з **історії України** проводиться у письмовій формі за «Збірником завдань для державної підсумкової атестації з історії України. 9 клас» (авт. Власов В. С. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2014) або усно за білетами (додаток 2).

Збірник містить 15 варіантів по 10 тестових завдань різної форми: з вибором однієї відповіді; з вибором кількох правильних відповідей; на встановлення відповідностей; на встановлення правильної послідовності; також завдання відкритої форми з короткою відповіддю та відкритої форми з розгорнутою відповіддю. Збірник складено за навчальною програмою «Історія України» для 7-9 класів та «Історія України. Всесвітня історія (інтегрований курс)» для 6 класу.

Завдання спрямовані на виявлення ступеня сформованості у школярів предметних компетентностей: хронологічної (орієнтація в історичному часі),

просторової (орієнтація в історичному просторі), інформаційної (вміння учнів працювати з джерелами історичної інформації), логічної (вміння учнів визначати та застосовувати поняття, положення, теорії для аналізу й пояснення історичних фактів, явищ, процесів), мовної (побудова усних та письмових висловлень про історичні події та явища).

Відповіді на тестові завдання вносяться учнями до бланку відповідей, розміщеному на останніх сторінках посібника. Для відповідей на завдання відкритого типу додаються окремі проштамповані навчальним закладом аркуші.

Державна підсумкова атестація з історії України проводиться протягом 90 хвилин.

Навчальні заклади визначають не менше десяти варіантів для кожного класу. Якщо кількість учнів менша десяти, кожен з них отримує окремий варіант.

В усній формі атестація з історії України проводиться за білетами. Кожний з 20 білетів складається з двох запитань, які передбачають перевірку знань школярів про основні історичні процеси та факти з історії України від найдавніших часів до початку ХХ століття.

Державна підсумкова атестація **із всесвітньої історії** проводиться у письмовій формі за «Збірником завдань для державної підсумкової атестації із всесвітньої історії. 9 клас» (авт. Ладиченко Т. В., Камбалова Я. М. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2014) або усно за білетами (додаток 2).

Збірник містить 15 варіантів по 10 тестових завдань різної форми: з вибором однієї відповіді; з вибором кількох правильних відповідей; на встановлення відповідностей; на встановлення правильної послідовності; також завдання відкритої форми з короткою відповіддю та відкритої форми з розгорнутою відповіддю. Збірник складено за навчальною програмою «Всесвітня історія» для 6-9 класів.

Завдання спрямовані на виявлення ступеня сформованості в школярів предметних компетентностей: хронологічної (орієнтація в історичному часі), просторової (орієнтація в історичному просторі), інформаційної (вміння учнів працювати з джерелами історичної інформації), логічної (вміння учнів визначати та застосовувати поняття, положення, теорії для аналізу й пояснення історичних фактів, явищ, процесів), мовної (побудова усних та письмових висловлень про історичні події та явища).

Відповіді на тестові завдання вносяться учнями до бланку відповідей, розміщеному на останніх сторінках посібника. Для відповідей на завдання відкритого типу додаються окремі проштамповані навчальним закладом аркуші.

Навчальні заклади визначають не менше десяти варіантів для кожного класу. Якщо кількість учнів менша десяти, кожен з них отримує окремий варіант.

Державна підсумкова атестація із всесвітньої історії проводиться протягом 90 хвилин.

В усній формі атестація із всесвітньої історії проводиться за білетами. Кожний з 22 білетів складається з двох запитань, які передбачають перевірку

знань школярів про основні історичні процеси та факти всесвітньої історії до початку XX століття.

Державна підсумкова атестація з предмету **«Правознавство. Практичний курс»** проводиться у письмовій формі за «Збірником тестових завдань для державної підсумкової атестації з правознавства (практичний курс). 9 клас» (авт. Ремех Т. О. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2014) або усно за білетами (додаток 2).

Збірник містить 10 варіантів по 11 завдань. Завдання охоплюють усі розділи навчальної програми та передбачають відтворення учнями основних знань з предмета. Кожний варіант містить тестові завдання на вибір правильної відповіді, на порівняння юридичних понять, також завдання відкритої форми: юридичну задачу, аналіз фрагменту нормативно-правового акту та завдання творчого характеру.

Завдання на побудову ланцюжка термінів і понять призначено для виявлення вмінь учнів аналізувати й узагальнювати основні поняття й явища, логічні зв'язки між ними. Аналіз статті законодавчого акта перевірятиме вміння учнів працювати з нормативно-правовими актами, аналізувати їхній зміст. Розв'язання правових ситуацій спрямоване на виявлення навичок учнів застосовувати набуті знання й уміння, а також представляти свої оцінні судження щодо правових подій, явищ і процесів.

Відповіді на тестові завдання вносяться учнями до бланку відповідей, розміщеному на останніх сторінках посібника. Для відповідей на завдання відкритого типу додаються окремі проштамповані навчальним закладом аркуші.

Навчальні заклади визначають не менше десяти варіантів для кожного класу. Якщо кількість учнів менша десяти, кожен з них отримує окремий варіант.

Державна підсумкова атестація з предмету **«Правознавство. Практичний курс»** проводиться протягом 90 хвилин.

В усній формі атестація проводиться за білетами. Кожний з 24 білетів складається з двох запитань, які передбачають перевірку знань школярів про основні правові поняття, процеси та явища.

Державна підсумкова атестація з **художньої культури** у 9 класі проводитиметься письмово за посібником **«Збірник завдань для державної підсумкової атестації з художньої культури. 9 клас»** (авт. Масол Л. М., Гайдамака О. В.– К.: Центр навчально-методичної літератури 2014) або усно за білетами.

Збірник містить 10 варіантів, кожний з яких складається із 17 завдань різного типу та рівня складності. Це завдання на вибір однієї правильної відповіді, завдання на вибір кількох правильних відповідей, завдання на встановлення відповідності, завдання відкритого типу з розгорнутою відповіддю на розуміння мистецьких понять, порівняння, узагальнення, аналіз-інтерпретацію творів мистецтва. Враховуючи мистецьку специфіку курсу **«Художня культура»** та компетентнісний підхід у навчанні, введено спеціальні завдання (№16-17), що потребують активної художньо-творчої уяви, використання оригінальних асоціацій, паралелей, аналогій і здатності до практичного застосування набутих художніх знань. Вони спрямовані на

перевірку уміння учнів встановлювати взаємозв'язки між видами мистецтва та між художніми й життєвими явищами, оцінку прояву самостійного художнього мислення і діяльності творчого типу, комплексу ключових, предметних і міжпредметних компетентностей.

Виконання усього комплексу завдань дає змогу визначити рівень засвоєння учнями чинної навчальної програми з «Художньої культури», яка узагальнює знання і вміння учнів з мистецьких дисциплін в основній школі.

Навчальні заклади використовують усі варіанти для кожного класу. Якщо кількість учнів менша десяти, кожен з них отримує окремий варіант.

На виконання завдання атестації у письмовій формі відводиться 90 хвилин (час на вступну бесіду та інструктаж не враховується).

В усній формі атестація з художньої культури проводиться за білетами (додаток 2). Кожний з 25 білетів складається з трьох завдань. Перше і друге завдання передбачають перевірку загальної орієнтації учнів у явищах художньої культури, мовних і жанрово-стильових особливостях різних видів мистецтва, а також рівень прояву художнього мислення – уміння аналізувати, співставляти, шукати аналогії тощо.

Завдання № 3 перевіряє рівень сформованості уміння учнів аналізувати й інтерпретувати твори мистецтва. Виконання завдання передбачає вільну розгорнуту відповідь із формулюванням висновків і власного естетичного ставлення до твору мистецтва, який обрано для аналізу-інтерпретації (бажано визначити основні художні засоби, за можливості також жанр, епоху, мистецький стиль чи напрям, використовуючи художньо-образні асоціації, порівняння, аналогії).

Державна підсумкова атестація з **хімії** проводиться у письмовій або усній формі (за вибором учнів).

У письмовій формі атестація з хімії проводиться за завданнями з навчального посібника «Збірник завдань для державної підсумкової атестації з хімії. 9 клас» (авт. Титаренко Н. В., Лашевська Г. А.– К.: Центр навчально-методичної літератури, 2014).

Збірник містить 20 варіантів атестаційних робіт. Навчальні заклади визначають не менше десяти варіантів для кожного класу.

Зміст завдань відповідає чинній програмі з хімії для загальноосвітніх навчальних закладів (класів) з поглибленим вивченням хімії.

Кожний варіант включає 30 завдань, зміст яких охоплює різні розділи навчальної програми. Серед них: тестові завдання закритої форми (завдання з вибором однієї правильної відповіді, завдання на встановлення відповідності, завдання на встановлення правильної послідовності); завдання відкритої форми (наприклад, завдання на відтворення генетичного зв'язку між класами неорганічних сполук; на складання рівнянь окисно-відновних реакцій та електронних балансів до них, реакцій йонного обміну в молекулярній та йонній формах); задачі різних типів, які передбачають розгорнутий запис розв'язування завдання з обґрунтуванням кожного етапу (пропонуються типи задач, що передбачені навчальною програмою для загальноосвітніх навчальних закладів з поглибленим вивченням хімії).

На виконання завдань державної підсумкової атестації відводиться 90 хвилин. Під час роботи учні не можуть користуватися додатковою літературою

(таблицями, посібниками тощо), окрім довідкових матеріалів, розміщених у збірнику. Для проведення обчислень учням дозволяється користуватися калькулятором.

В усній формі атестація з хімії проводиться за білетами (додаток 2). Кожний з 20 білетів складається з трьох завдань. Перше і друге завдання перевіряють рівень сформованості теоретичних знань, вміння ілюструвати виклад фактів та теорій відповідними прикладами, рівняннями хімічних реакцій. Третє завдання має практичний зміст і спрямоване на виявлення вміння застосовувати набуті знання для розв'язування розрахункових задач, здійснення реакцій та складання рівнянь реакцій. Задачу добирає вчитель з навчальних посібників, що мають відповідний гриф. Оформлення задачі вимагає розгорнутого запису розв'язування.

Державна підсумкова атестація з **фізики** в 9 класі проводиться у письмовій або усній формі (за вибором учнів).

У письмовій формі атестація з фізики проводиться за завданнями з навчального посібника «Збірник завдань для державної підсумкової атестації з фізики. 9 клас» (авт. Засєкіна Т. М., Коваль В. С., Сиротюк В. Д., Чернецький І. С. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2014).

Збірник містить 20 варіантів атестаційних робіт. Навчальні заклади визначають не менше десяти варіантів для кожного класу. На виконання письмової атестаційної роботи відводиться 90 хвилин.

Кожен варіант атестаційної роботи містить завдання з усіх розділів базового курсу фізики і складається з десяти завдань початкового рівня, трьох завдань середнього рівня, двох завдань достатнього рівня та двох завдань високого рівня.

Зміст завдань відповідає чинній програмі з фізики для 8–9 класів загальноосвітніх навчальних закладів (класів) з поглибленим вивченням фізики. Навчальні заклади визначають не менше десяти варіантів для кожного класу. Якщо кількість учнів менша десяти, кожен з них отримує окремий варіант.

Під час виконання роботи учні не можуть користуватися додатковою літературою, оскільки всі необхідні для розв'язання дані наведено у тексті завдання. Для проведення обчислень учням дозволяється користуватися калькулятором.

В усній формі атестація з фізики проводиться за білетами (додаток 2). Кожний з 23 білетів складається з трьох завдань. Перше завдання перевіряє рівень сформованості теоретичних знань школярів, вміння ілюструвати виклад фактів та теорій відповідними прикладами перебігу фізичних явищ, їх прояву в природі або використання в технічних пристроях і повсякденному житті. Відповідаючи на друге запитання білета, учень має продемонструвати вміння планувати дослідження, використовувати вимірювальні прилади та обладнання, проводити експерименти, систематизувати та узагальнювати результати досліджень. Підбір обладнання для виконання експериментальних завдань здійснюється вчителем відповідно до матеріально-технічного забезпечення фізичного кабінету. Третє завдання – задача комбінованого типу, яка передбачає розгорнутий запис розв'язування. Задачі добирає вчитель з навчального посібника «Збірник завдань для державної підсумкової атестації з

фізики. 9 клас» (авт. Засекіна Т. М., Коваль В. С., Сиротюк В. Д., Чернецький І. С. - К.: Центр навчально-методичної літератури, 2014).

Державна підсумкова атестація з **інформатики** проводиться у письмовій формі та на комп'ютері з використанням програмних засобів за посібником «Збірник завдань для державної підсумкової атестації з інформатики. 9 клас» (авт. Морзе Н. В., Вембер В. П., Кузьмінська О. Г., Войцеховський М. О., Проценко Т. Г. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2014), за білетами або у вигляді творчої роботи.

Збірник містить 20 варіантів атестаційних робіт. Навчальні заклади визначають не менше десяти варіантів для кожного класу. Якщо кількість учнів 10 або менше, то варіанти завдань не повинні повторюватися.

Кожний варіант включає 17 завдань, які охоплюють різні розділи навчальної програми. Серед них: завдання в тестовій формі з вибором однієї або кількох правильних відповідей; завдання на встановлення відповідності; завдання відкритої форми з розгорнутою відповіддю та 2 практичних завдання (практичні завдання передбачають їх безпосереднє виконання на комп'ютері).

На виконання завдань державної підсумкової атестації відводиться 120 хвилин (час на вступну бесіду та інструктаж не враховується).

За вибором учнів можливо проводити державну підсумкову атестацію з інформатики у формі захисту творчих учнівських навчальних робіт (проектів) зі створення прикладного програмного забезпечення навчального процесу (прикладні програмні засоби, інструментальні середовища, комп'ютерні навчальні системи). Таку форму проведення атестації можуть обирати учні, які виявили особливий інтерес до предмета, мають глибокі знання інформаційних технологій та навчальні досягнення високого рівня (10, 11, 12 балів) з інформатики. Методичні рекомендації щодо підготовки та захисту таких робіт публікуватимуться у фахових виданнях.

Для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням кримськотатарською, молдовською, польською, румунською та угорською мовами переклад завдань з математики, біології, фізики, хімії, всесвітньої історії та інформатики здійснюється Міністерством освіти і науки, молоді та спорту Автономної Республіки Крим, відповідними департаментами (управліннями) освіти і науки обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій.

Кожен учень, який проходить державну підсумкову атестацію в письмовій формі, отримує варіант роботи із вищезазначених посібників, бланк відповідей, підготовлені навчальним закладом, та зошит (кілька аркушів) для виконання роботи зі штампом навчального закладу.

III. Державна підсумкова атестація у старшій школі

Державна підсумкова атестація в старшій школі проводиться з трьох предметів:

- українська мова;
- історія України або математика (для учнів, які навчалися у класах універсального профілю), профільний предмет (для учнів, які навчалися у класах з іншим профілем навчання),;

- предмет за вибором.

При вивченні двох профільних предметів (наприклад, фізики і математики у фізико-математичному профілі) атестацію складають із одного з них замість предмета за вибором.

Державна підсумкова атестація з **української мови** є обов'язковою і проводиться у формі переказу без творчого завдання за текстом, визначеним Міністерством освіти і науки України за посібником: «Збірник переказів для державної підсумкової атестації з української мови. 11 клас» (укл. Авраменко О. М., Чукіна В.Ф. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2014) і оголошеним по радіо та телебаченню в день проведення атестації.

Тексти 53 переказів цього збірника відповідають навчально-методичним вимогам до докладного переказу, що в повному обсязі дає змогу перевірити формування в учнів комунікативних умінь (сприйняття почутої інформації, докладне її відтворення, самостійне визначення предмета й завдань висловлювання, добір для їх вирішення потрібних мовних засобів тощо) та орфографічних і пунктуаційних навичок.

На виконання завдання державної підсумкової атестації з української мови в 11 класі відводиться 90 хвилин, протягом яких учні докладно відтворюють первинний текст запропонованого переказу з урахуванням його смислової і структурної цілісності (без додаткового творчого завдання). Переказ проводиться за традиційною методикою.

Державна підсумкова атестація з **мови навчання** (кримськотатарська, молдовська, польська, російська, румунська, угорська) у загальноосвітніх навчальних закладах з навчанням мовами національних меншин в 11 класі проводиться у формі переказу без творчого завдання за посібниками, що мають відповідний гриф Міністерства освіти і науки України:

«Збірник переказів для державної підсумкової атестації з кримськотатарської мови для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням кримськотатарською мовою. 11 клас» (укл. Яєва А. М., Велішаєва Х. В., Яєва Н. М.);

«Збірник переказів для державної підсумкової атестації з молдовської мови для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням молдовською мовою. 11 клас» (укл. Страт Л. П., Фетеску Л. І.);

«Збірник переказів для державної підсумкової атестації з польської мови для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням польською мовою. 11 клас» (укл. Іванова М. С.);

«Збірник переказів для державної підсумкової атестації з російської мови для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою. 11 клас» (укл. Мельникова Л. В., Король Г. М., Путій Т. М. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2014);

«Збірник переказів для державної підсумкової атестації з румунської мови для загальноосвітніх навчальних закладів із навчанням румунською мовою. 11 клас» (укл. Говорнян Л. С., Остафій О. Р.);

«Збірник переказів для державної підсумкової атестації з угорської мови для загальноосвітніх навчальних закладів із навчанням угорською мовою. 11 клас» (укл. Браун Є. Л.);

«Збірник переказів для державної підсумкової атестації з болгарської мови для загальноосвітніх навчальних закладів. 11 клас» (укл. Бузіян Н. С., Кара Н. В.).

Тексти переказів для проведення державної підсумкової атестації з мови навчання визначаються Міністерством освіти і науки, молоді та спорту Автономної Республіки Крим, відповідними департаментами (управліннями) освіти і науки обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій.

На проведення державної підсумкової атестації з російської мови чи інших мов національних меншин відводиться 90 хвилин. Відлік часу розпочинається з моменту початку роботи учнів над завданнями.

Державна підсумкова атестація з російської мови може проводитися у тестовій формі за посібником «Збірник завдань для державної підсумкової атестації з російської мови для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою. 11 клас» (укл. Бикова К. І., Кошкіна Ж. О. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2014).

Збірник завдань для державної підсумкової атестації укладено відповідно до чинних навчальних програм для загальноосвітніх навчальних закладів із навчанням російською мовою і надає можливість перевірити та оцінити рівень сформованості мовної та мовленнєвої компетенцій учнів, їх уміння реалізовувати свої знання в практичній діяльності.

Збірник містить 15 варіантів тестових завдань. Кожний варіант складається з 21 завдання різних ступенів складності.

Завдання 1-4 відносяться до невеликих текстів і передбачають одну правильну відповідь із чотирьох, а завдання 5-17 – вибір однієї правильної відповіді з п'яти. Завдання 18-20 передбачають встановлення відповідності між рядками, що позначені буквами та цифрами. Завдання 21 передбачає написання аргументованого стислого твору на запропоновану тему.

Тривалість виконання тестових завдань – 90 хвилин (час на вступну бесіду та інструктаж не враховується).

Державна підсумкова атестація з **української літератури в 11 класі** за курс повної загальної середньої освіти проводиться у формі тестування за «Збірником завдань для державної підсумкової атестації з української літератури. 11 клас» (авт. Коваленко Л. Т., Михайлова Н. В. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2013).

Його мета — перевірити відповідність знань, умінь і навичок випускників загальноосвітніх навчальних закладів програмовим вимогам і оцінити рівень навчальних досягнень учнів за курс середньої школи.

Збірник завдань для державної підсумкової атестації укладено відповідно до чинних програм з української літератури для загальноосвітніх навчальних закладів. Тривалість виконання тесту — 90 хвилин (час на вступну бесіду та інструктаж не враховується).

Навчальні заклади визначають не менше десяти варіантів для кожного класу. Якщо кількість учнів менша десяти, кожен з них отримує окремий варіант.

У збірнику представлено 20 варіантів завдань у тестовій формі, однакових за структурою та складністю. Завдання вимірюють рівень засвоєння

програмового матеріалу й сформованість в учнів таких когнітивних умінь, як знання, розуміння, застосування, аналіз, синтез і оцінювання. Під час державної підсумкової атестації передбачено оцінити рівень навчальних досягнень учнів: розуміння змісту художніх творів, вміння їх аналізувати, використовуючи знання щодо літературного процесу і відомостей з теорії літератури.

Кожен тест складається з 33 завдань різної форми. Завдання 1–24 з вибором однієї правильної відповіді містять чотири або п'ять варіантів відповідей, із яких тільки одна правильна.

Завдання 22–24 з вибором однієї правильної відповіді укладено за програмою для профільного навчання учнів загальноосвітніх навчальних закладів, тому їх повинні виконувати під час ДПА тільки учні класів філологічного напрямку. У збірнику такі завдання позначено зірочкою (*).

У завданнях 25–28 випускники мають установити відповідність між лівою та правою колонками й уписати літери в таблицю.

Чотири завдання відкритої форми з короткою відповіддю (завдання 29–32) передбачають запис відповіді у вигляді слова, словосполучення чи речення.

Тридцять два завдання тесту перевіряють знання змісту вивчених текстів, уміння їх аналізувати, виявляти особливості змісту і форми, порівнювати певний літературний твір із творами інших письменників вивченого періоду.

Завдання 33 вимагає написання розгорнутої відповіді на запропоноване питання. Учні мають надати вичерпну відповідь, сформулювати і прокоментувати проблему, порушену в художньому творі, пояснити позицію автора, указати, чи погоджуються вони з такою позицією, й аргументувати свою думку. Обсяг відповіді — від 100 до 200 слів.

Державна підсумкова атестація **зі світової літератури** в 11 класі проводиться у письмовій формі за «Збірником завдань для державної підсумкової атестації зі світової літератури. 11 клас» (авт. Таранік-Ткачук К. В., Фоміна С. П. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2014).

Перевірка знань учнів у вигляді завдань у тестовій формі дозволяє вчителю визначити рівень навчальних досягнень учнів водночас із багатьох тем і розділів програми; об'єктивно оцінити рівень засвоєння навчального матеріалу; створити для всіх учнів рівні умови під час складання тестів.

Пропонований збірник завдань у тестовій формі для державної підсумкової атестації укладений відповідно до чинних програм зі світової літератури, охоплює навчальний матеріал 10 та 11 класів і містить 20 варіантів атестаційних завдань.

Навчальні заклади визначають не менше десяти варіантів для кожного класу. Якщо кількість учнів менша десяти, кожен з них отримує окремий варіант.

Тестові завдання призначені для комплексної перевірки знань зі світової літератури та побудовані так, щоб учні змогли продемонструвати розуміння художнього твору, вміння аналізувати та інтерпретувати його, усвідомлювати його родову і жанрову специфіку, стильову своєрідність, багатство його ідейно-художнього змісту та особливості поезики. Творча робота має відображати сформованість базових знань зі світової літератури, уявлення про художню

літературу як мистецтво слова, уміння висловити свої думки про художній твір, аналізувати різні за своєю жанровою специфікою твори, проявити самостійність суджень, уміння спиратися на тексти письменників, добирати потрібну форму вислову, визначати національну своєрідність конкретного тексту).

У залежності від того, за яким рівнем (стандарту, академічним, профільним) учні вивчали світову літературу в школі, вони мають виконати різний комплект завдань. Кількість завдань для рівня стандарту та академічного (профільного) відрізняється.

До збірника увійшли завдання різних форм:

- завдання 1-24 передбачають вибір однієї правильної відповіді з чотирьох запропонованих;

- завдання 25-27 передбачають встановлення відповідності (до кожного рядка, позначеного буквою, учень добирає відповідник, позначений цифрою);

- завдання 28 передбачає написання стислого твору-роздуму на запропоновану тему (ця творча робота відображає сформованість базових знань зі світової літератури, уявлення про художню літературу як мистецтво слова, уміння самостійно мислити, аналізувати різні за жанровою специфікою твори й висловлювати щодо них власні думки, спиратися на художні тексти, добирати відповідну форму вислову, визначати національну своєрідність твору).

Завдання з позначками «СА» та «С» призначено для рівня стандарту; завдання з позначками «СА» та «АП» - для академічного та профільного рівнів.

На виконання завдання державної підсумкової атестації зі світової літератури відводиться 90 хвилин (час на вступну бесіду та інструктаж не враховується).

Державна підсумкова атестація з **інтегрованого курсу «Література» (національної меншини та світова)** в 11 класі проводиться у письмовій формі.

Мета проведення державної підсумкової атестації з інтегрованого курсу «Література» (національної меншини та світова) – перевірити сформованість в учнів базових знань відповідно до чинних програм (стандарту, академічного рівнів навчання та профільного рівня), уявлення про місце літератури (українська, світова, національних меншин) у національному і світовому культурному контекстах, уміння висловити свої думки про художній твір, систему образів, характери персонажів, уміння проводити цілісний аналіз та створювати власні інтерпретації до художніх творів, аналізувати різні за жанрами та стилями твори, вміння аргументовано доводити власну думку, відображаючи широке розуміння програмового літературного матеріалу.

Державна підсумкова атестація з інтегрованого курсу «Література» (національної меншини та світова) проводиться за навчальними посібниками:

«Збірник завдань для державної підсумкової атестації з інтегрованого курсу «Література» (кримськотатарська та світова). 11 клас» (авт. Сулейманова М. М., Селяметова Д. У., Трош Л. Н., Аджигельдієва Г. Р., Зейтуллаєва Л. А., Люманова Ш. Я., Ібраїмова Є. Г., Февзі Г. Д., Сейталієва Ш. А., Сеїт-Джаміль А.Ш.);

«Збірник завдань для державної підсумкової атестації з інтегрованого курсу «Література» (молдовська та світова). 11 клас» (авт. Фетеску Л. І., Страт Л. П.);

«Збірник завдань для державної підсумкової атестації з інтегрованого курсу «Література» (польська та світова). 11 клас» (авт. Мацькович М. П., Романик Л. І., Горун І. М.);

«Збірник завдань для державної підсумкової атестації з інтегрованого курсу «Література» (російська та світова). 11 клас» (авт. Сімакова Л. А.; Снегірьова В. В. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2014);

«Збірник завдань для державної підсумкової атестації з інтегрованого курсу «Література» (румунська та світова). 11 клас» (авт. Говорнян Л. С., Попа М. К.);

«Збірник завдань для державної підсумкової атестації з інтегрованого курсу «Література» (угорська та світова). 11 клас» (авт. Браун Є. Л.).

Навчальні заклади визначають не менше десяти варіантів для кожного класу. Якщо кількість учнів менша десяти, кожен з них отримує окремий варіант.

На виконання завдання державної підсумкової атестації з інтегрованого курсу «Література» (національної меншини та світова) відводиться 90 хвилин (час на вступну бесіду та інструктаж не враховується).

Матеріали для державної підсумкової атестації з **іноземної мови** в 11 класі загальноосвітніх навчальних закладів укладені відповідно до чинних програм з іноземних мов.

Державна підсумкова атестація з іноземних мов проводиться на основі матеріалів збірників завдань, які відповідають загальноєвропейським рівням (B1 — B2):

«Збірник завдань для державної підсумкової атестації з англійської мови. 11 клас» (авт. Коваленко О. Я., Чепурна О. В., Ворон Г. Л., Шопулко М. Н. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2014);

«Збірник завдань для державної підсумкової атестації з німецької мови. 11 клас» (авт. Коваленко О. Я., Горбач Л. В., Трінька Г. Ю. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2014);

«Збірник завдань для державної підсумкової атестації з французької та іспанської мов. 11 клас» (авт. Коваленко О. Я., Клименко Ю. М., Файзуліна Л. М., Костилов А. І., Плієнко В. П. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2014).

Зміст і формат іспиту враховує головну мету навчання іноземної мови у загальноосвітніх навчальних закладах – формування в учнів комунікативної компетенції, базою для якої слугують комунікативні вміння, сформовані на основі мовних знань і навичок.

Об'єктами контролю визначаються читання, письмо та говоріння як види мовленнєвої діяльності, а також лексичний і граматичний аспекти іншомовної комунікації (використання мови).

Зміст тестових завдань будується на автентичних зразках мовлення, прийнятого у Великій Британії, Франції, Німеччині, Іспанії, та відповідає сферам і тематиці ситуативного спілкування, зазначеним у шкільній навчальній програмі.

Завдання для визначення рівня сформованості компетенції в читанні орієнтується на різні його стратегії: з розумінням основної інформації (ознайомлювальне читання) та повної інформації (вивчальне читання). Джерелами для добору текстів слугують інформаційно-довідкові, рекламні, газетно-журнальні матеріали, уривки з художніх творів, зміст яких узгоджується з навчальною програмою. Тексти для ознайомлювального читання можуть містити незнайомі слова – до 5 %, а для вивчального читання – до 3 %, про значення слів можна здогадатись із контексту, за словотворчими елементами, за співзвучністю з рідною мовою (слова-інтернаціоналізми).

Завдання для визначення рівня сформованості компетенції в письмі зорієнтовані на виконання комунікативно-творчих видів діяльності: писати тексти різних видів та на різні теми, пов'язані з інтересами та комунікативними потребами, що узгоджуються зі змістом шкільної навчальної програми (зв'язне висловлювання, оголошення, лист, листівка, анотація, відгук).

Контроль лексичної та граматичної компетенції (використання мови) передбачає визначення рівня сформованості мовних навичок: здатності самостійно добирати і формоутворювати лексичні одиниці та граматичні явища відповідно до комунікативних потреб спілкування в межах сформульованих завдань. Основними засадами для вибору видів і змісту тестів слугують завдання комунікативно-когнітивного спрямування: редагування, доповнення, заповнення, трансформація, перефразування.

Державна підсумкова атестація з іноземної мови в 11 класі, як і в попередні роки, проводитиметься за білетами, що містять завдання трьох видів: читання тексту та виконання післятекстового завдання; письмова робота; бесіда за запропонованими ситуаціями.

Підготовлені матеріали враховують профільний рівень навчання, тобто поглиблене вивчення іноземної мови на старшому ступені школи. Тому вчителі мають змогу добирати матеріал для державної підсумкової атестації згідно з рівнем (стандарту чи профільним). Профільний рівень співвіднесений за цілями і змістом з програмами для спеціалізованих шкіл з поглибленим вивченням іноземної мови. Цей рівень передбачає більш гнучке і більш вільне володіння іноземною мовою, використання її як засобу міжособистісного та міжкультурного спілкування в широкому спектрі ситуацій офіційної і неофіційної взаємодії з носіями мови.

Перше завдання білетів має на меті перевірити рівень сформованості в учнів умінь і навичок читання, розуміння прочитаного тексту, уміння узагальнювати зміст прочитаного, виокремлювати ключові слова та визначати значення незнайомих слів за контекстом або словотворчими елементами.

Учень має продемонструвати розуміння прочитаних автентичних текстів різних жанрів і стилів, зокрема художню прозу, що відображають реалії життя та відповідають віковим особливостям. Він уміє знаходити та аналізувати необхідну інформацію, що подається у вигляді оцінних суджень, опису, аргументації, робити висновки з прочитаного; виділяти основну думку/ідею та диференціювати основні факти і другорядну інформацію; аналізувати і зіставляти інформацію, розуміти логічні зв'язки всередині тексту та між його частинами.

Тексти можуть містити до 5 % незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися, використовуючи лінгвістичну і контекстуальну здогадку, спираючись на сюжетну лінію, та 2 % незнайомих слів, які не перешкоджають розумінню тексту загалом.

Друге завдання білетів складається з двох частин. Перша частина перевіряє рівень сформованості в учнів писемної мовленнєвої компетенції, тобто володіння функціональними стилями писемного мовлення в межах, визначених чинною програмою.

Учні вміють писати особисті листи, використовуючи формули мовленнєвого етикету, прийняті в країні, мова якої вивчається, розповідаючи про окремі факти та події свого життя, висловлюючи власні міркування і почуття, описуючи плани на майбутнє та запитуючи партнера про аналогічну інформацію, а також передавати повідомлення у вигляді записки довільної форми.

Вони вміють розповісти про перебіг подій; описати людину, об'єкт; написати повідомлення відповідно до поставленого завдання, зокрема про побачене, прочитане, почуте та згідно із запропонованою мовленнєвою ситуацією обґрунтувати власну точку зору; складати ділові листи, написати оголошення, заяву, зробити запис інформації. Обсяг письмового висловлювання складає 50–60 слів.

У частині використання мови визначається рівень володіння лексичними, граматичними, семантичними та прагматичними знаннями, що передбачають уміння вільно спілкуватися. Учням пропонуються тести з пропущеними лексичними одиницями або граматичними структурами.

Третє завдання білетів перевіряє рівень сформованості навичок та вмінь мовлення за допомогою зв'язного висловлювання.

Учні спілкуються зі співрозмовником; чітко реагують на почуте під час спілкування; беруть участь у бесіді та ведуть діалог у межах програмної тематики, реалізуючи необхідні комунікативні функції; адекватно використовують у спілкуванні компенсаторні засоби та найбільш уживані формули, що стосуються лінгвокраїнознавчої сфери і надають спілкуванню більшої виразності, емоційності та переконливості; використовують у процесі спілкування різноманітні мовні засоби, у тому числі діалогічні єдності та формули мовленнєвого етикету, прийнятого в країні, мову якої вивчають, а саме: для ініціювання, підтримування і завершення спілкування, для аргументації власної точки зору і для висловлювання свого ставлення до предмета спілкування.

Відповідь учнів проходить у формі бесіди-діалогу із членами екзаменаційної комісії (з елементами монологічного повідомлення).

Бесіда-діалог повинна мати характер мовленнєвої взаємодії в межах запропонованої ситуації. Учні реагують на репліки співрозмовника та стимулюють його до продовження. Діалог – обмін інформацією повинен складатись із запитань і відповідей, реплік-реакцій і реплік-спонукань. Монологічні висловлювання учнів повинні відповідати ситуації; бути повними, послідовними, комунікативно спрямованими (містити особистісні оціночні фрази, власне ставлення учня до об'єкта висловлювання), лексично насиченими, правильно фонетично і граматично оформленими.

Державна підсумкова атестація з іноземної мови складається з письмової та усної частин. На виконання письмової частини (використання мови, читання та письмо) та усної (говоріння) передбачено 35 хвилин (таблиця).

1 частина	2 частина
Читання 10 хв.	Говоріння 10 хв.
Письмо (використання мови) 15 хв.	
25 хв.	10 хв. на кожного учня

Посібники «Збірник завдань для державної підсумкової атестації з іноземних мов. 11 клас» містять 100 варіантів білетів з англійської мови та по 50 варіантів з німецької, французької та іспанської мов.

Кількість білетів добирається вчителями загальноосвітніх навчальних закладів відповідно до типу навчального закладу (загальноосвітній навчальний заклад чи спеціалізована школа з поглибленим вивченням іноземних мов) та кількості учнів у класі.

Завдання першого та другого питання білетів учні виконують на аркушах зі штампом відповідного загальноосвітнього навчального закладу.

Державна підсумкова атестація з **математики в 11 класах** проводиться у формі інтегрованої письмової роботи з математики (інтегрована робота з алгебри та початків аналізу і геометрії) за навчальним посібником «Збірник завдань для державної підсумкової атестації з математики. 11 клас» (авт. Мерзляк А. Г., Полонський В. Б., Якір М. С., за редакцією Бурди М. І. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2014) в двох частинах.

Посібник містить 100 варіантів атестаційних робіт. Кожен варіант атестаційної роботи складається з чотирьох частин, що відрізняються за складністю та формою тестових завдань.

Учні загальноосвітніх класів, які вивчали математику за програмою рівня стандарту, виконують завдання першої (16 завдань), другої (8 завдань), та завдання третьої (3 завдання) частин атестаційної роботи. У третій частині роботи учню необхідно розв'язати одне із завдань за власним вибором.

Учні, які навчались за програмою академічного рівня, виконують усі завдання першої, другої та третьої частин атестаційної роботи.

Учні профільних класів, виконують усі завдання першої, другої та третьої частин атестаційної роботи, а також одне із завдань з четвертої частини за власним вибором.

Учні класів з поглибленим вивченням математики виконують завдання першої, другої, третьої та четвертої (4 завдання) частин атестаційної роботи.

Кожний варіант атестаційної роботи включає завдання різних типів і рівнів складності, які охоплюють більшість розділів навчальної програми. Серед них: тестові завдання з вибором однієї правильної відповіді, завдання відкритої форми з короткою відповіддю, завдання відкритої форми з розгорнутою відповіддю. Таке поєднання дає змогу учневі максимально розкрити свої здібності.

Варіанти завдань першої та другої частин підсумкової атестаційної роботи добирають загальноосвітні навчальні заклади, третьої та четвертої частин — Міністерство освіти і науки, молоді та спорту Автономної Республіки Крим, департаменти та управління освіти і науки обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій за вказаним посібником.

Загальноосвітні навчальні заклади визначають не менше десяти варіантів для кожного класу. Якщо кількість учнів менша десяти, кожен з них отримує окремий варіант.

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту Автономної Республіки Крим, департаменти (управління) освіти і науки обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій визначають не менше чотирьох варіантів третьої та четвертої частин атестаційної роботи.

Кожен учень у класі має виконувати один з варіантів першої та другої частин атестаційної роботи та один із варіантів, запропонованих класу, третьої (третьої та четвертої) частини атестаційної роботи.

Для учнів загальноосвітніх класів, які вивчали предмет за програмами рівня стандарту, академічного та профільного рівнів, на проведення державної підсумкової атестації передбачено 3 академічних години, для учнів класів з поглибленим вивченням математики — 4 академічні години.

У загальноосвітніх навчальних закладах з навчанням російською мовою державна підсумкова атестація з математики відбуватиметься за посібником «Збірник завдань для державної підсумкової атестації з математики для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою. 11 клас» (авт. Мерзляк А. Г., Полонський В. Б., Якір М. С., за редакцією Бурди М. І. — К.: Центр навчально-методичної літератури, 2014).

Державна підсумкова атестація з **історії України** проводиться у письмовій формі за «Збірником завдань для державної підсумкової атестації з історії України. 11 клас» (авт. Власов В. С., Кульчицький С. В. — К.: Центр навчально-методичної літератури, 2014).

Збірник містить 15 варіантів по 10 завдань різної форми: з вибором однієї правильної відповіді; з вибором двох правильних відповідей; на встановлення відповідностей; на виявлення спільних рис та відмінностей; також завдання відкритої форми з короткою відповіддю та відкритої форми з розгорнутою відповіддю. Завдання стосуються різних аспектів вітчизняної історії ХХ-ХХІ ст.: державного, політичного, суспільного, культурного розвитку, економіки, соціальних відносин, зовнішньополітичних стосунків.

Завдання збірника спрямовані на виявлення в учнів рівня сформованості предметних компетентностей. Перше завдання всіх варіантів перевіряє рівень сформованості просторової компетенції та картографічних умінь. Друге та третє завдання передбачають перевірку рівня сформованості хронологічної компетентності школярів. Учні мають встановити послідовність подій та визначити дати.

Наступні завдання перевіряють рівень сформованості у школярів логічної та інформаційної компетентностей. Оцінюються вміння учнів співвідносити історичні процеси з фактами (подіями); застосовувати поняття та терміни для пояснення історичних явищ, встановлювати причини та наслідки подій;

з'ясовувати та визначати характерні ознаки подій, процесів; систематизувати факти, які пов'язані з діяльністю історичних осіб.

Останнє завдання передбачає оцінювання рівня сформованості інформаційної та аксіологічної компетентностей на основі аналізу фрагмента історичного джерела. Учні повинні роз'яснити суть описаних у джерелі подій та явищ в історичному контексті, виокремити факти й емоційно-ціннісні судження автора, висловити власні думки про документ та його автора.

Навчальні заклади визначають не менше десяти варіантів для кожного класу. Якщо кількість учнів менша десяти, кожен з них отримує окремий варіант.

Під час проведення державної підсумкової атестації в профільних класах вчитель замість завдань № 3, 6 та 7 кожного варіанту обирає з додатка збірника фрагмент історичного джерела на свій розсуд – так, щоб його матеріал не збігався з матеріалом запропонованого варіанта.

Відповіді на тестові завдання вносяться учнями до бланку відповідей, розміщеному на останніх сторінках посібника. Для відповідей на завдання відкритого типу додаються окремі проштамповані навчальним закладом аркуші.

Державна підсумкова атестація з історії України проводиться протягом 90 хвилин.

У загальноосвітніх навчальних закладах з навчанням російською мовою державна підсумкова атестація з історії України проводиться у письмовій формі за посібником «Збірник завдань для державної підсумкової атестації з історії України для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою (російською мовою). 11 клас» (авт. Власов В. С., Кульчицький С. В. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2014).

Державна підсумкова атестація із **всесвітньої історії** проводиться у письмовій формі за «Збірником завдань для державної підсумкової атестації із всесвітньої історії. 11 клас» (авт. Ладиченко Т. В., Камбалова Я. М. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2014).

Збірник містить 15 варіантів по 10 завдань різної форми: з вибором однієї відповіді; з вибором кількох правильних відповідей; на встановлення відповідностей; на встановлення правильної послідовності; також завдання відкритої форми з короткою відповіддю та відкритої форми з розгорнутою відповіддю. Учні профільних класів замість 4 та 8 завдань у кожному варіанті виконують відповідно *11 та *12 завдання.

Завдання охоплюють всі сфери життя суспільства ХХ-ХХІ ст.: соціально-економічну, політичну, культурну; особлива увага приділяється діяльності історичних осіб. Визначається рівень навчальних досягнень учнів та виявлення ступеня сформованості предметних компетентностей: хронологічної (орієнтація в історичному часі), просторової (орієнтація в історичному просторі), інформаційної (вміння учнів працювати з джерелами історичної інформації), логічної (вміння учнів визначати та застосовувати теоретичні поняття, положення, теорії для аналізу й пояснення історичних фактів, явищ, процесів), аксіологічної (роз'яснення суті описаних у джерелі подій та явищ), мовної (побудова усних та письмових висловлень про історичні події та явища).

Відповіді на тестові завдання вносяться учнями до бланку відповідей, розміщеному на останніх сторінках посібника. Для відповідей на завдання відкритого типу додаються окремі проштамповані навчальним закладом аркуші.

Навчальні заклади визначають не менше десяти варіантів для кожного класу. Якщо кількість учнів менша десяти, кожен з них отримує окремий варіант.

Державна підсумкова атестація з **всесвітньої історії** проводиться протягом 90 хвилин.

Державна підсумкова атестація з **правознавства** проводиться у профільних класах у письмовій формі за «Збірником завдань для державної підсумкової атестації з правознавства. 11 клас» (авт. Наровлянський О. Д. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2014).

Збірник складається з 15 варіантів по 10 завдань. Кожний варіант містить тестові завдання різної форми: на вибір правильної відповіді, на порівняння юридичних понять; завдання відкритої форми: юридична задача, аналіз фрагменту нормативно-правового акту тощо. Всі завдання збірника призначені для перевірки рівня засвоєння програмного матеріалу з правознавства.

Відповіді на тестові завдання вносяться учнями до бланку відповідей, розміщеному на останніх сторінках посібника. Для відповідей на завдання відкритого типу додаються окремі проштамповані навчальним закладом аркуші.

Навчальні заклади визначають не менше десяти варіантів для кожного класу. Якщо кількість учнів менша десяти, кожен з них отримує окремий варіант.

Державна підсумкова атестація з **правознавства** проводиться протягом 90 хвилин.

Державна підсумкова атестація з курсу «**Людина і світ**» проводиться у письмовій формі за «Збірником завдань для державної підсумкової атестації з курсу «Людина і світ». 11 клас» (авт. Бакка Т. В., Мелещенко Т. В. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2014).

Збірник містить 10 варіантів по 15 тестових завдань різної форми: з вибором однієї відповіді; з вибором кількох правильних відповідей; на визначення понять; також завдання відкритої форми з короткою відповіддю та відкритої форми з розгорнутою відповіддю.

У збірнику подано два варіанти завдань для профільного рівня (варіанти 9 та 10).

Завдання збірника містить основні соціологічні, політологічні, культурологічні та економічні питання та покликані виявити рівень знань, умінь і навичок учнів, набутих при вивченні курсу «Людина і світ».

Відповіді на тестові завдання вносяться учнями до бланку відповідей, розміщеному на останніх сторінках посібника, або його копії. Для відповідей на завдання відкритого типу до бланків відповідей додаються окремі проштамповані навчальним закладом аркуші.

Навчальні заклади визначають не менше десяти варіантів для кожного класу. Якщо кількість учнів менша десяти, кожен з них отримує окремий варіант.

Державна підсумкова атестація з курсу «Людина і світ» проводиться протягом 90 хвилин.

Державна підсумкова атестація з курсу «**Філософія**» проводиться у профільних класах у письмовій формі за «Збірником завдань для державної підсумкової атестації з курсу «Філософія». 11 клас» (авт. Бакка Т. В., Мелещенко Т. В. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2014).

Збірник складається з 10 варіантів по 15 тестових завдань різної форми та має на меті виявити рівень обізнаності учнів у фундаментальних філософських категоріях, сформованості критичного мислення; знань теорій та історії філософії; навичок оцінювання суспільних явищ і процесів.

Відповіді на тестові завдання вносяться учнями до бланку відповідей, розміщеному на останніх сторінках посібника. Для відповідей на завдання відкритого типу додаються окремі проштамповані навчальним закладом аркуші.

Навчальні заклади використовують усі варіанти для кожного класу. Якщо кількість учнів менша десяти, кожен з них отримує окремий варіант.

Державна підсумкова атестація з курсу «Філософія» проводиться протягом 90 хвилин.

Державна підсумкова атестація з **художньої культури** проводитиметься письмово за посібниками «Збірник завдань для державної підсумкової атестації з художньої культури. 11 клас» (авт. Масол Л. М., Гайдамака О. В. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2014).

Збірник містить 10 варіантів, кожний з яких складається із 17 завдань різного типу та рівня складності. Це завдання на вибір однієї правильної відповіді, завдання на вибір кількох правильних відповідей, завдання на встановлення відповідності, завдання відкритого типу з розгорнутою відповіддю на розуміння мистецьких понять, порівняння, узагальнення, аналіз-інтерпретацію творів мистецтва. Враховуючи мистецьку специфіку курсу «Художня культура» та компетентнісний підхід у навчанні, останні завдання кожної роботи (№16-17) утворюють комплекс (міні-проект) і передбачають виявлення здатності учнів практично застосовувати набуті мистецькі знання і вміння у життєвих ситуаціях. Вони спрямовані на перевірку сформованості самостійного художнього мислення учнів і діяльності творчого характеру, комплексу ключових, предметних і міжпредметних компетентностей.

Виконання усього комплексу завдань дає змогу визначити рівень засвоєння учнями чинної навчальної програми з «Художньої культури» (рівень стандарту, академічний або профільний рівні). У кожному варіанті визначені завдання для виконання учнями, які навчалися за програмою профільного рівня (це завдання №№ 13-17, позначені зірочкою).

Навчальні заклади використовують усі варіанти для кожного класу. Якщо кількість учнів менша десяти, кожен з них отримує окремий варіант.

На виконання державної підсумкової атестації відводиться 90 хвилин (час на вступну бесіду та інструктаж не враховується).

Метою державної підсумкової атестації з **географії** є виявлення рівня навчальних досягнень школярів за курс основної та старшої школи. Учні мають продемонструвати сформовані знання про географічну картину світу, які спираються на положення теорії взаємодії суспільства і природи, географічного

поділу праці, на розкриття глобальних та регіональних явищ і процесів; цілісне уявлення про навколишній світ. Відповіді випускників ґрунтуються на використанні планів типових характеристик географічних територій та об'єктів, матеріалів із засобів масової інформації та науково-популярної літератури. Такий підхід сприятиме актуалізації навчально-пізнавальної, комунікативної та інформаційної компетенцій школярів і поглиблюватиме загальнокультурні надбання старшокласників.

Державна підсумкова атестація проводиться письмово за посібником «Збірник завдань для державної підсумкової атестації з географії. 11 клас» (авт. Гладковський Р. В., Довгань А. І., Забуга Н. І., Паламарчук Л. Б., Сovenко В. В. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2014).

До збірника входить 20 варіантів письмових робіт. Навчальні заклади визначають не менше десяти варіантів для кожного класу. Якщо кількість учнів менша десяти, кожен з них отримує окремий варіант.

Кожен варіант атестаційної роботи складається з 33 завдань. З них: 29 тестових завдань різних типів і рівнів складності, зокрема: 20 завдань з вибором однієї правильної відповіді, 5 завдань на визначення правильної відповідності, 4 тестові завдання, що містять сім варіантів відповідей, три з яких є правильними. Крім тестових завдань, кожен варіант містить одне завдання на контурній карті (№ 34) і чотири завдання відкритого типу (№ 30-33), одне з них (№32) вимагає для отримання правильної відповіді виконання певних математичних розрахунків з відповідним записом у бланку відповідей. Завдання № 33* призначене лише для учнів, які навчалися за програмою профільного рівня. Відповідно учні профільних класів не виконують завдання відкритого типу № 31. Під час виконання атестаційної роботи користуватися атласами та іншими джерелами картографічних знань не дозволяється.

На виконання атестаційної роботи відводиться 90 хвилин. Час на вступну бесіду та інструктаж не враховується.

Для відповіді на тестові завдання використовується зразок бланка відповідей, а також контурна карта, які вчитель може скопіювати в необхідній кількості. Відповіді на завдання відкритого типу учні виконують на окремих аркушах зі штампом відповідного загальноосвітнього навчального закладу, які додаються до заготовлених бланків відповідей.

У загальноосвітніх навчальних закладах з навчанням російською мовою державна підсумкова атестація з географії відбуватиметься за посібником «Збірник завдань для державної підсумкової атестації з географії для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою. 11 клас» (авт. Гладковський Р. В., Довгань А. І., Забуга Н. І., Паламарчук Л. Б., Сovenко В. В. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2014).

Державна підсумкова атестація з **економіки** проводиться письмово за посібником «Збірник завдань для державної підсумкової атестації з основ економіки. 11 клас» (авт. Бицюра Ю. В., Горленко Г. О., Капіруліна С. Л. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2014).

Завдання державної підсумкової атестації підібрані з метою визначення рівня навчальних досягнень школярів щодо розуміння основних економічних понять і законів, вміння аналізувати економічні явища, аргументувати

прикладями власну думку; висловлювати власне ставлення до подій, що відбуваються в сучасній економіці.

Збірник містить 20 варіантів атестаційних робіт по 23 завдання чотирьох рівнів складності (з них: 18 завдань – це завдання I та II рівня складності, а завдання 19 – 23 – це III та IV рівень складності). Завдання мають різний формат, а саме: тести на встановлення однієї правильної відповіді (1-16), тести на встановлення відповідності (17-18), задачі та творчі запитання з відкритою розгорнутою відповіддю (19-23).

З метою врахування різного рівня підготовки учнів відповідно до навчального профілю у збірнику позначені зірочкою (*) завдання для учнів профільного рівня навчання. Це стосується завдань достатнього та високого рівнів складності. Для учнів, які вивчали економіку на рівні стандарту або академічному рівні, запропоновані інші завдання зазначених рівнів складності. Завдання початкового і середнього рівнів складності обов'язкові для виконання всіма учнями, незалежно від профілю навчання.

Навчальні заклади визначають не менше десяти варіантів для кожного класу. Якщо кількість учнів менша десяти, кожен з них отримує окремий варіант.

На виконання завдань відводиться 90 хвилин (час на вступну бесіду та інструктаж не враховується). Під час виконання роботи учні мають право користуватися калькулятором.

Державна підсумкова атестація з **хімії** проводиться за посібником «Збірник завдань для державної підсумкової атестації з хімії. 11 клас» (авт. Дубовик О. А. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2014).

Збірник містить 20 варіантів атестаційних робіт. Навчальні заклади визначають не менше десяти варіантів для кожного класу. Якщо кількість учнів менша десяти, кожен з них отримує окремий варіант.

Кожний варіант складається з чотирьох частин, що відрізняються за рівнем складності. Кожна частина включає завдання різної форми, які охоплюють різні розділи навчальних програм відповідного рівня змісту (рівня стандарту, академічного або профільного). Серед них: завдання в тестовій формі (завдання з вибором однієї або кількох правильних відповідей, завдання на встановлення відповідності, завдання на встановлення правильної послідовності), завдання відкритої форми (наприклад, завдання на відтворення генетичного зв'язку між класами неорганічних і органічних сполук; на складання рівнянь окисно-відновних реакцій та електронних балансів до них, реакцій йонного обміну в молекулярній та йонній формі); задачі різних типів, які передбачають розгорнутий запис розв'язування завдання з обґрунтуванням кожного етапу (пропонуються типи задач, що передбачені навчальними програмами з хімії для загальноосвітніх навчальних закладів).

У залежності від того, на якому рівні змісту учні вивчали хімію, вони виконують завдання різних частин за відповідний час:

Рівень змісту	Частини атестаційної роботи	Час виконання
Рівень стандарту	перша, друга	90 хвилин
Академічний рівень	перша, третя	90 хвилин

Профільний рівень	перша, третя, четверта	120 хвилин

Під час роботи учням не дозволяється користуватися додатковою літературою (таблицями, посібниками тощо), окрім довідкових матеріалів, розміщених у збірнику. Для проведення обчислень учні можуть користуватися калькулятором.

Державна підсумкова атестація з **біології** проводиться в письмовій формі за навчальним посібником «Збірник завдань для державної підсумкової атестації з біології. 11 клас. (авт. Фіцайло С. С., Скрипник Н. В., Мердух І. І., Мирна Л. А., Соболев В. І. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2014).

Посібник включає 20 варіантів атестаційних робіт, зміст яких відповідає навчальній програмі з біології для 10-11 класів. Атестаційна робота складається з чотирьох частин. Частина I включає 15 завдань (A1-A15) з вибором однієї правильної відповіді із чотирьох запропонованих. Частина II включає 6 завдань (B1-B6): завдання B1-B2 – на встановлення відповідності; завдання B3 – на встановлення правильної послідовності; завдання B4-B5 – з вибором трьох правильних відповідей з п'яти або шести запропонованих; завдання B6 передбачає вибір правильної комбінації відповідей. Частина III включає 4 завдання (C1-C4): завдання C1-C2 – з короткою відповіддю з двох елементів; завдання C3-C4 – задачі з трьох напрямків біології (молекулярна біологія, закономірності спадковості та мінливості, екологія екосистем). Частина IV включає завдання групи D, які розміщено в збірнику після останнього варіанта атестаційних робіт. Завдання IV частини складаються з трьох груп: завдання D1-D13 спрямовані на виявлення рівня сформованості в учнів уміння порівнювати біологічні явища й об'єкти; завдання D14-D26 – на виявлення рівня сформованості уміння пояснювати біологічні явища, характеризувати особливості будови біологічних об'єктів у зв'язку з їхніми функціями, обґрунтовувати заходи профілактики; завдання D27-D36 спрямовані на виявлення рівня сформованості навичок складання схем, родоводів, планів біологічних досліджень, передбачених програмою для профільного навчання. Завдання для IV частини атестаційної роботи обирає вчитель із запропонованих у збірнику за такою схемою: для учнів академічного рівня (рівня стандарту) – одне завдання з групи завдань D1-D26; для профільного рівня – три завдання: одне завдання з групи завдань D1-D13; одне завдання з групи завдань D14-D26; одне завдання з групи завдань D27-D36.

Загальна кількість завдань атестаційної роботи – 26 (для учнів, які вивчали біологію на академічному рівні і рівні стандарту) або 28 завдань (для учнів, які вивчали біологію на профільному рівні).

Варіанти атестаційних робіт визначають загальноосвітні навчальні заклади: для кожного класу не менше десяти варіантів. Якщо кількість учнів менша десяти, кожен з них отримує окремий варіант.

На виконання письмової атестаційної роботи відводиться 2 академічні години для учнів, які вивчали біологію на академічному рівні й рівні стандарту, і 3 академічні години для учнів, які вивчали біологію на профільному рівні. Під час роботи учням не дозволяється користуватися додатковою літературою (таблицями, посібниками тощо), окрім довідкових матеріалів, розміщених у збірнику. Для проведення обчислень учні можуть користуватися калькулятором.

Оформлення відповідей на завдання першої і другої частини здійснюються учнями у бланку, зразок якого наданий в збірнику; на завдання третьої та четвертої частин - на аркушах із штампом навчального закладу.

У загальноосвітніх навчальних закладах з навчанням російською мовою державна підсумкова атестація з біології проводитиметься за посібником «Збірник завдань для державної підсумкової атестації з біології для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою. 11 клас» (авт. Фіцайло С. С., Скрипник Н. В., Мердух І. І., Мирна Л. А., Соболев В. І – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2014).

Державна підсумкова атестація з **екології** проводиться в письмовій формі за навчальним посібником «Збірник завдань для державної підсумкової атестації з екології. 11 клас» (авт. Бойчук Ю. Д., Малікова С. О. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2014).

Зміст атестаційних робіт відповідає чинним навчальним програмам з екології рівнів стандарту, академічного та профільного для загальноосвітніх навчальних закладів.

Посібник містить 15 варіантів атестаційних робіт, в яких завдання поділено на два окремі блоки: А та Б.

Кожний варіант блоку А складається з 26 завдань, розподілених на три групи, що відрізняються складністю та формою. Серед них представлені: завдання в тестовій формі (завдання з вибором однієї чи кількох правильних відповідей), завдання відкритої форми (робота зі статистичними даними, картами екологічного стану України). Кожен варіант для рівнів стандарту й академічного містить завдання з трьох змістових блоків:

- екологія як наука про довкілля;
- антропогенне навантаження на природні системи;
- збалансоване природокористування.

Кожний варіант блоку Б представлено двома завданнями: розрахункова задача (№ 27) і задача-дилема (№ 28). Задачі-дилеми створені за зразком завдань, поданих у навчально-методичних матеріалах «Зелений пакет» (авт. Мендисов К., Мітєва Т.). Виконуючи задачу-дилему, учень повинен обрати один з варіантів запропонованих рішень поставленої проблеми відповідно до власної точки зору на цю проблему, надати розгорнуту аргументовану відповідь, яка повинна відображати знання всіх аспектів діяльності людини у зазначеному в завданні контексті.

Атестаційна робота для учнів, які вивчали навчальний предмет «Екологія» на академічному рівні й рівні стандарту, складається тільки із завдань блоку А. На виконання атестаційної роботи учням, які навчалися за програмами рівнів стандарту й академічного, відводиться 90 хвилин.

Атестаційна робота для учнів, які навчалися за програмою профільного рівня, складається із завдань блоків А та Б. При цьому номер варіанту завдань блоку Б має збігатися із номером варіанту завдань блоку А. На виконання атестаційної роботи учням профільного рівня надається 120 хвилин.

Для проходження державної підсумкової атестації з екології кожен учень отримує індивідуальний варіант завдань та бланк відповідей зі штампом навчального закладу.

Під час проведення державної підсумкової атестації з екології учням заборонено користуватися будь-якими довідковими матеріалами, які не були надані вчителем. Під час виконання завдань атестаційної роботи з екології учень має право користуватись калькулятором, лінійкою, кольоровими олівцями, різними картами України, які розміщені в шкільних географічних атласах: «Атлас 8 клас. Фізична географія України» (ДНВП «Картографія», 2006-2011) та «Фізична географія України. Атлас для учнів 8 класу» (ЗАТ «Інститут передових технологій», 2008, 2009).

Державна підсумкова атестація з **фізики** в 11 класі проводиться письмово за посібником «Збірник завдань для державної підсумкової атестації з фізики. 11 клас» (автори: Непорожня Л. В., Петренко А. М., Галаганюк Л. В., Засєкін Д. О., Селезнев Ю. О., Овсянніков О. А. – К.: Центр навчально-методичної літератури: 2014).

На виконання письмової атестаційної роботи для учнів, які вивчали фізику за програмою рівня стандарту і академічному рівні, відводиться 90 хвилин. На виконання письмової атестаційної роботи для учнів, які вивчали фізику за програмою профільного рівня, відводиться 120 хвилин.

Збірник містить 36 варіантів атестаційних робіт. У кожному варіанті збірника містяться завдання чотирьох рівнів складності.

Кожен з варіантів складається з дев'яти тестових завдань початкового рівня, п'яти тестових завдань середнього рівня, чотирьох завдань достатнього рівня та двох завдань високого рівня. Для зручності користування збірником номери завдань складаються із двох цифр, розділених крапкою. Перша цифра означає номер рівня: 1 – початковий, 2 – середній, 3 – достатній, 4 – високий. Друга цифра після крапки означає номер завдання у відповідному рівні.

Варіанти завдань для різних профілів формуються так:

- для учнів, які вивчали фізику за програмою рівня стандарту, варіант складається з 8 тестових завдань першого рівня (завдання 1.1 – 1.8), 4 тестових завдань другого рівня (2.1 – 2.4) і 3 завдань (3.1 – 3.3) третього рівня;
- для учнів, які вивчали фізику за програмою академічного рівня, варіант складається з 8 тестових завдань першого рівня (завдання 1.1 – 1.8), 4 тестових завдань другого рівня (2.1 – 2.4), 3 завдань третього рівня (3.1 – 3.3) і 1 завдання четвертого рівня (4.1);
- для учнів, які вивчали фізику за програмою профільного рівня, варіант складається з 9 тестових завдань першого рівня (завдання 1.1 – 1.9), 5 тестових завдань другого рівня (2.1 – 2.5), 4 завдань третього рівня (3.1 – 3.4) та 2 завдань четвертого рівня (4.1 і 4.2).

Навчальні заклади визначають не менше десяти варіантів для кожного класу. Якщо кількість учнів менша десяти, кожен з них отримує окремий варіант.

Під час письмової роботи учні не можуть користуватися додатковою літературою (посібниками, таблицями тощо), оскільки всі необхідні для розв'язання довідкові дані наведені у тексті завдання. Під час виконання завдань дозволяється використовувати калькулятор.

Для державної підсумкової атестації з **астрономії** добираються варіанти із посібника «Збірник завдань для державної підсумкової атестації з астрономії».

11 клас» (авт. Казанцев А. М., Крячко І. П. – К.: Центр навчально-методичної літератури. 2014). Збірник містить 20 варіантів завдань.

Навчальні заклади визначають не менше десяти варіантів для кожного класу. Якщо кількість учнів менша десяти, кожен з них отримує окремий варіант.

Учні загальноосвітніх класів, які вивчали астрономію на рівні стандарту, виконують завдання за номерами 1-9 протягом 90 хв. Учні, які вивчали астрономію на академічному рівні, виконують завдання за номерами 1-12 протягом 120 хв. Учні, які вивчали астрономію на профільному рівні, виконують завдання за номерами 1-14 протягом 150 хв.

Завдання атестаційної роботи охоплюють різні розділи навчальної програми. Серед них: завдання в тестовій формі (завдання з вибором однієї правильної відповіді) та завдання відкритої форми з короткою або розгорнутою відповіддю.

Під час письмової роботи учні можуть користуватися картою зоряного неба, «Астрономічним календарем», даними про основні астрономічні величини і за необхідності використовувати калькулятор.

Державна підсумкова атестація з **креслення** проводиться за посібником «Збірник завдань для державної підсумкової атестації з креслення. 11 клас» (авт. Сидоренко В. К., Терещук Б. М., Дятленко С. М., Солодуха Я. Т. – К.: Центр навчально-методичної літератури: 2014).

Збірник містить 15 варіантів атестаційних робіт. Навчальні заклади визначають не менше десяти варіантів для кожного класу. Якщо кількість учнів менша десяти, кожен з них отримує окремий варіант.

Кожний варіант включає 30 завдань тестових та практичних робіт репродуктивного та творчого змісту. Завдання атестаційних робіт чотирьох рівнів складності з усіх розділів базового курсу креслення складаються з 10 завдань початкового рівня (завдання рівня А), 10 завдань середнього рівня (завдання рівня В), 5 завдань достатнього рівня (завдання рівня С) і 5 завдань високого рівня (завдання рівня Д).

На виконання завдань державної підсумкової атестації відводиться 90 хвилин. Під час виконання завдань дозволяється використовувати калькулятор.

Державна підсумкова атестація з **технологій: технічні види праці і обслуговуючі види праці** проводиться за завданнями з посібників:

«Збірник завдань для державної підсумкової атестації з технологій (технічні види праці). 11 клас» (авт. Дятленко С. М., Тарара А. М., Терещук Б. М., Туташинський В. І. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2014);

«Збірник завдань для державної підсумкової атестації з технологій (обслуговуючі види праці). 11 клас» (авт. Гуменюк Т. Б., Голяд І. С., Лосина Н. Б. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2014).

Ці посібники призначені для проведення державної підсумкової атестації учнів 11 класу загальноосвітніх навчальних закладів, в яких організація навчально-виховного процесу відбувається згідно з навчальними програмами за всіма напрямками навчання крім технологічного профілю.

Збірники завдань містять по 10 варіантів атестаційних робіт. Кожний варіант атестаційної роботи з технічних видів праці містить по 10 завдань рівня А, В, С та 5 завдань рівня Д.

«Збірник завдань з технологій (обслуговуючи види праці) містить завдання чотирьох рівнів складності з усіх розділів базового курсу «Технології» і складається з 25 різнорівневих завдань: 10 завдань початкового рівня (завдання рівня А), 10 завдань середнього рівня (завдання рівня В), 4 завдання достатнього рівня (завдання рівня С) і 1 завдання високого рівня (завдання рівня Д), загальна кількість балів – 150.

Навчальні заклади визначають не менше десяти варіантів для кожного класу. Якщо кількість учнів менша десяти, кожен з них отримує окремий варіант.

На виконання завдань державної підсумкової атестації відводиться 90 хвилин. Під час виконання завдань дозволяється використовувати калькулятор.

Всі учні, які навчалися за технологічним профілем, складають державну підсумкову атестацію з **технологій (профільний рівень)**. Атестація здійснюватиметься за новими збірниками завдань, які розроблено відповідно до спеціалізацій, за якими здійснювалось навчання:

«Збірник завдань для державної підсумкової атестації з технологій. Технологічний профіль. Спеціалізація «Водій автотранспортних засобів категорії «С1», «С»». 11 клас» (авт. Шестаковський Л. Л., Гречуха В. А., Грінченко В. В. – К-П.: Аксіома, 2014);

«Збірник завдань для державної підсумкової атестації з технологій. Технологічний профіль. Спеціалізація «Водій автотранспортних засобів категорії «В»». 11 клас» (авт. Покришова В. Б., Гречуха В. А., Ткаченко В. М. – К-П.: Аксіома, 2014);

«Збірник завдань для державної підсумкової атестації з технологій. Технологічний профіль. Спеціалізація «Тракторист-машиніст категорії «А1», Тракторист 2 розряду». 11 клас» (авт. Ткаченко В. М., Шестаковський Л. Л., Гречуха В. А., Штаєр О. С. – К-П.: Аксіома, 2014);

«Збірник завдань для державної підсумкової атестації з технологій. Технологічний профіль. Спеціалізація «Касир (на підприємстві, в установі, організації)». 11 клас» (авт. Чумак В. Ф., Лянспоронська О. Я., Шестаковська Т. Л., Абрамчук Н. О. – офіційні сайти МОН та ІТЗО, 2014);

«Збірник завдань для державної підсумкової атестації з технологій. Технологічний профіль. Спеціалізація «Оператор комп'ютерного набору». 11 клас» (авт. Ткаченко А. М., Применко В. П., Штаєр О. С. – К-П.: Аксіома, 2014);

«Збірник завдань для державної підсумкової атестації з технологій. Технологічний профіль. Спеціалізація «Секретар керівника (організації, підприємства, установи)». 11 клас» (авт. Ольховик Т. Д., Романенко Л. О., Сакір Д. І. – К-П.: Аксіома, 2014);

«Збірник завдань для державної підсумкової атестації з технологій. Технологічний профіль. Спеціалізація «Перукар (перукар-модельєр)». 11 клас» (авт. Ткачук І. О., Сліпкань С. В., Шелест Г. В. – офіційні сайти МОН та ІТЗО, 2014);

«Збірник завдань для державної підсумкової атестації з технологій. Технологічний профіль. Спеціалізація «Кухар». 11 клас» (авт. Ткачук І. О., Сліпкань С. В., Мухіна С. Л. – К-П.: Аксіома, 2014);

«Збірник завдань для державної підсумкової атестації з технологій. Технологічний профіль. Спеціалізація «Кулінарія». 11 клас» (авт. Ткачук І. О., Сліпкань С. В., Мухіна С. Л. – К-П.: Аксіома, 2014);

«Збірник завдань для державної підсумкової атестації з технологій. Технологічний профіль. Спеціалізація «Слюсар з ремонту автомобілів». 11 клас» (авт. Бурмус І. Б., Гречуха В. А., Лисич В. М., Москальов П. Є., Терещенко В. М. – К-П.: Аксіома, 2014);

«Збірник завдань для державної підсумкової атестації з технологій. Технологічний профіль. Спеціалізація «Продавець непродовольчих товарів». 11 клас» (авт. Шкваря Л. В., Єгоров О. І., Лимар В. М. – офіційні сайти МОН та ІТЗО, 2014);

«Збірник завдань для державної підсумкової атестації з технологій. Технологічний профіль. Спеціалізація «Продавець (з лотка, на ринку)». 11 клас» (авт. Доценко Н. Г., Сакір Д. І., Ольховик О. М. – офіційні сайти МОН та ІТЗО, 2014);

«Збірник завдань для державної підсумкової атестації з технологій. Технологічний профіль. Спеціалізація «Основи дизайну». 11 клас» (авт. Чернушич А. В., Карпосюк Т. Г., Томашук А. С., Шевчук О. Д. – офіційні сайти МОН та ІТЗО, 2014);

«Збірник завдань для державної підсумкової атестації з технологій. Технологічний профіль. Спеціалізація «Столяр будівельний». 11 клас» (авт. Бач Б. Ф., Жмурко П. Б., Дубик В. Я. – офіційні сайти МОН та ІТЗО, 2014);

«Збірник завдань для державної підсумкової атестації з технологій. Технологічний профіль. Спеціалізація «Деревообробка». 11 клас» (авт. Бач Б. Ф., Жмурко П. Б., Дубик В. Я. – К-П.: Аксіома, 2014);

«Збірник завдань для державної підсумкової атестації з технологій. Технологічний профіль. Спеціалізація «Швачка». 11 клас» (авт. Мазур О. М., Пузирна Л. А., Кудря Г. С., Гречко Н. М. – офіційні сайти МОН та ІТЗО, 2014);

«Збірник завдань для державної підсумкової атестації з технологій. Технологічний профіль. Спеціалізація «Кравець». 11 клас» (авт. Алексєєва О. С., Горенко В. П., Зеленюк Н. Д. – офіційні сайти МОН та ІТЗО, 2014);

«Збірник завдань для державної підсумкової атестації з технологій. Технологічний профіль. Спеціалізація «Різьбяр по дереву та бересті». 11 клас» (авт. Зубик В. В., Королюк Т. М., Дмитрів Л. М. – офіційні сайти МОН та ІТЗО, 2014);

«Збірник завдань для державної підсумкової атестації з технологій. Технологічний профіль. Спеціалізація «Слюсар-ремонтник». 11 клас» (авт. Стрієшин С. Б., Петрів М. Я., Дмитрів Л. М. – офіційні сайти МОН та ІТЗО, 2014);

«Збірник завдань для державної підсумкової атестації з технологій. Технологічний профіль. Спеціалізація «Нянька». 11 клас» (авт. Нищенко Т. В., Кальянова В. М., Годунко П. М., Кирилюк Т. М. – офіційні сайти МОН та ІТЗО, 2014);

«Збірник завдань для державної підсумкової атестації з технологій. Технологічний профіль. Спеціалізація «Енергетика». 11 клас» (авт. Бач Б. Ф., Шумська О. М., Дубик В. Я. – офіційні сайти МОН та ІТЗО, 2014);

«Збірник завдань для державної підсумкової атестації з технологій. Технологічний профіль. Спеціалізація «Молодша медична сестра з догляду за хворими». 11 клас» (авт. Бач Б. Ф., Кіт М. І., Дубик В. Я. – офіційні сайти МОН та ІТЗО, 2014).

Завдання для інших спеціалізацій технологічного профілю вчителі розробляють самостійно за аналогією та затверджують їх у керівника навчального закладу. Для кожної спеціалізації має бути розроблено не менше 10 варіантів завдань.

Учні складають державну підсумкову атестацію з технологій у навчальних закладах, на базі яких вони вивчали профільні предмети. Це можуть бути міжшкільні навчально-виробничі комбінати, професійно-технічні навчальні заклади, опорні загальноосвітні школи та ін. Склад комісій та порядок оформлення документації заздалегідь визначаються спільно місцевими органами управління освітою, адміністраціями закладів освіти, на базі яких здійснювалося навчання, та адміністраціями загальноосвітніх навчальних закладів за основним місцем навчання учнів.

Державна підсумкова атестація проводиться окремо від кваліфікаційних іспитів з присвоєння робітничої професії.

Державна підсумкова атестація з **інформатики** проводиться за завданнями посібника «Збірник завдань для державної підсумкової атестації з інформатики. 11 клас» (авт. Морзе Н. В., Вембер В. П., Кузьмінська О. Г., Войцеховський М. О., Проценко Т. Г. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2014) або у вигляді творчої роботи.

Збірник містить 20 варіантів атестаційних робіт. Навчальні заклади визначають не менше десяти варіантів для кожного класу. Якщо кількість учнів 10 або менша, кожен з них отримує окремий варіант.

Кожний варіант включає 17 завдань, які охоплюють різні розділи навчальної програми. Серед них: завдання в тестовій формі (з вибором однієї або кількох правильних відповідей, завдання на встановлення відповідності), завдання відкритої форми з розгорнутою відповіддю, комплексне завдання з розгорнутою відповіддю (учень повинен безпосередньо виконати завдання, розв'язати задачу). Завдання 11-17 виконуються на комп'ютері.

Учні, які вивчають предмет на рівні стандарту, виконують завдання першого розділу (1-13), учні, які вивчали предмет за програмою академічного рівня, виконують завдання першого і другого розділів (1-14), учні профільних класів виконують атестаційну роботу повністю (1-17).

На виконання завдань державної підсумкової атестації відводиться 90 хвилин для рівня стандарту, 120 хвилин – для академічного рівня і 180 хвилин – для профільних класів (час на вступну бесіду та інструктаж не враховується).

За вибором учнів можливо проводити державну підсумкову атестацію з інформатики у формі захисту творчих учнівських навчальних робіт (проектів) зі створення прикладного програмного забезпечення навчального процесу (прикладні програмні засоби, інструментальні середовища, комп'ютерні навчальні системи). Таку форму проведення атестації можуть обирати учні, які

виявили особливий інтерес до предмета, мають глибокі знання інформаційних технологій та навчальні досягнення високого рівня (10, 11, 12 балів) з інформатики. Методичні рекомендації щодо підготовки та захисту таких робіт публікуватимуться у фахових виданнях.

Державна підсумкова атестація з **фізичної культури** проводиться за посібником «Збірник завдань для державної підсумкової атестації з фізичної культури (авт. Тимошенко О. В., Дятленко С. М., Деревянко В. В., Єрмолова В. М., Копилова Л. В., Лакіза О. М. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2014).

Завдання посібника складено згідно з навчальними програмами для загальноосвітніх навчальних закладів «Фізична культура. 5-11 класи» (за ред. Дятленка С. М.) та «Фізична культура. Профільний рівень, 10 – 11 класи» (авт. колектив: Єрмолова В., Іванова Л., Смолюс Г. та ін).

Державна підсумкова атестація з фізичної культури проводиться в один день і складається з трьох частин: тестові завдання з теоретико-методичних основ фізичної культури (у формі контрольних робіт), практичних завдань інструктивно-оздоровчого спрямування та залікових вправ.

На виконання тестових завдань відводиться 45 хв., практичних завдань – 90 хв. Загальна тривалість атестації не повинна перевищувати 3-х академічних годин.

Тестові завдання з теоретико-методичних основ фізичної культури та залікові вправи в збірнику підготовлено окремо для учнів, які навчалися за програмами для рівня стандарту і учнів, які навчалися за профільним рівнем. Практичні завдання інструктивно-оздоровчого спрямування спільні для обох категорій.

Кожен учень, який проходить державну підсумкову атестацію з предмета «Фізична культура», отримує інструкцію з виконання тестових завдань, індивідуальний варіант роботи (теоретико-методичних основ фізичної культури) з даного збірника (відповідно до рівня стандарту чи профільного); бланк відповідей (додаток) або підготовлений навчальним закладом зі штампом навчального закладу.

Варіант атестаційної роботи з теоретико-методичних основ фізичної культури для кожного з учнів здійснюється шляхом випадкового вибору учнем номерів від 1 до 10 (рівень стандарту) та від 1 до 5 (профільний рівень).

Кожен з варіантів складається з 36 тестових завдань, які відповідають вимогам до знань випускників загальноосвітніх навчальних закладів з навчального предмета «Фізична культура». До кожного із завдань запропоновано 4 варіанти відповідей, серед яких є вірна відповідь, невірна або вірна частково (неповна відповідь). Правильною вважається та, що найповніше відповідає на поставлені запитання. Кожна правильна відповідь оцінюється в 1 бал. Максимальна кількість балів – 36, що відповідає 12 балам за 12-ти бальною шкалою оцінювання навчальних досягнень учнів.

Варіант практичної частини інструктивно-оздоровчого спрямування та залікових вправ для кожного з учнів здійснюється шляхом випадкового вибору учнями білетів. Білети містять два завдання (практична частина інструктивно-оздоровчого спрямування і залікова вправа), які вчитель добирає зі збірника завдань для юнаків та дівчат окремо.

Практичні іспити дозволяють оцінити уміння учнів в організації й проведенні самостійних та групових занять різного спрямування, фізкультурно-оздоровчих заходів у режимі дня, рухливих ігор та їхні навчальні досягнення в обраному виді рухової діяльності. Критерії оцінювання навчальних досягнень з фізичної культури розміщені в збірнику завдань.

Загальна оцінка за державну підсумкову атестацію з фізичної культури є середнім арифметичним трьох випробувань: тестових завдань з теоретико-методичних основ фізичної культури, практичних завдань інструктивно-оздоровчого спрямування та залікових вправ.

До складання державної підсумкової атестації допускаються учні основної медичної групи, які мають медичний дозвіл: списки учнів, які здають зазначене випробування, завіряються лікарем медичної установи, що обслуговує навчальний заклад.

Завдання для державної підсумкової атестації із **предмета «Захист Вітчизни»** для учнів, які навчаються у закладах військово-спортивного профілю, складаються навчальним закладом і погоджуються Міністерством освіти і науки, молоді та спорту Автономної Республіки Крим, департаментами (управліннями) освіти і науки обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій.

Додаток 2
до листа Міністерства освіти
і науки України
від 14.02.2014 № 1/9-115

Переліки білетів для проведення атестації в усній формі
Українська література

Білет № 1

1. Зробіть загальний огляд давньоукраїнської драматургії.
2. Охарактеризуйте образ повсталого народу в поемі Тараса Шевченка «Гайдамаки». Прочитайте напам'ять уривок із поеми.

Білет № 2

1. Визначте засоби творення комічного в повісті Г.Квітки-Основ'яненка «Конотопська відьма».
2. Розкрийте роль митця і мистецтва за поемою Лесі Українки «Давня казка».

Білет № 3

1. Розкрийте багатство і жанрове розмаїття українського фольклору.
2. Охарактеризуйте поему Тараса Шевченка «Сон» як зразок політичної сатири. Прочитайте напам'ять уривок із поеми.

Білет № 4

1. Назвіть найвидатніших представників українського бароко та визначте основні риси цього літературного стилю.
2. Визначте жанр та особливості сюжету твору Марка Вовчка «Максим Гримач».

Білет № 5

1. Охарактеризуйте Біблію як духовну й літературну пам'ятку. Назвіть відомі вам переклади Біблії українською мовою.
2. Прочитайте напам'ять та проаналізуйте поезію Володимира Сосюри «Любіть Україну».

Білет № 6

1. Назвіть основні риси українських народних балад та визначте їхні провідні мотиви.
2. Визначіть жанрову своєрідність та ідейно-тематичну спрямованість роману Івана Багряного «Тигролови».

Білет № 7

1. Охарактеризуйте ліричні твори Григорія Сковороди.
2. Розкажіть про Тараса Шевченка – художника.

Білет № 8

1. Визначте жанрові особливості поеми І.Котляревського «Енеїда».
2. Охарактеризуйте мотиви і образи творів Василя Герасим'юка.

Білет № 9

1. Проаналізуйте роль пісень у п'єсі І.Котляревського «Наталка Полтавка».
2. Розкрийте біблійні мотиви поезії Т.Шевченка «Ісаїя. Глава 35».

Білет № 10

1. Розкрийте особливості художнього відображення морально-етичного вчення Ісуса Христа в Новому Заповіті.
2. Охарактеризуйте образи-символи поеми Тараса Шевченка «Кавказ». Прочитайте напам'ять уривок із поеми.

Білет № 11

1. Назвіть і прокоментуйте афоризми Григорія Сковороди (на прикладі вивчених творів).
2. Розкажіть про особливості зображення у творчості Т.Шевченка долі жінки (на прикладі прочитаних творів).

Білет № 12

1. Розкажіть про українське весілля як оригінальне словесно-музичне дійство. Назвіть основних її учасників.
2. Визначте основні сюжетні лінії поеми Тараса Шевченка «Гайдамаки».

Білет № 13

1. Розкажіть про пісенну творчість Марусі Чурай.
2. Прочитайте напам'ять і проаналізуйте поезію Т.Шевченка «Мені однаково, чи буду...». Висловіть власні міркування щодо цього тексту.

Білет № 14

1. Визначте причини появи в українській літературі XVI-XVII ст. полемічних творів та назвіть її основні риси.
2. Визначте мотиви ранньої творчості Тараса Шевченка. Прочитайте напам'ять уривок з вірша «Думи мої, думи мої...».

Білет № 15

1. Охарактеризуйте образ Енея за поемою І.Котляревського «Енеїда».
2. Розкажіть про творчість письменників рідного краю (на вибір учня).

Білет № 16

1. Визначте, які моральні цінності оспівано в українських родинно-побутових піснях.
2. Розкрийте основні мотиви послання Т.Шевченка «І мертвим, і живим, і ненарожденним...». Прочитайте напам'ять уривок із твору.

Білет № 17

1. Назвіть художні особливості оповідання «Про Прохора-чорноризця...».
2. З'ясуйте проблематику поеми Лесі Українки «Давня казка».

Білет № 18

1. Розкрийте значення алегоричних образів байок Г.Сковороди.
2. Визначте жанрові, сюжетні та композиційні особливості роману П.Куліша «Чорна рада».

Білет № 19

1. Визначте основну ідею «Слова про Ігорів похід» і те, за допомогою яких образів вона розкривається у творі.
2. Прочитайте напам'ять і проаналізуйте поезію Т.Шевченка «Садок вишневий коло хати...».

Білет № 20

1. Розкажіть про життєвий шлях і філософські погляди Григорія Сковороди.
2. Дайте характеристику образів Якіма Сомка та Івана Брюховецького за романом П.Куліша «Чорна рада».

Білет № 21

1. Охарактеризуйте «Слова про Ігорів похід» як зразок героїчного епосу українського народу.
2. Охарактеризуйте творчість Тараса Шевченка періоду «Трьох літ». Прочитайте напам'ять поезію «Заповіт».

Білет № 22

1. Визначте, яку роль в історії, культурі та духовності українського народу відіграв Києво-Печерський патерик.
2. Визначте риси романтизму. Прочитайте і проаналізуйте одну з поезій поетів-романтиків (на вибір).

Білет № 23

1. Визначте основні риси українських соціально-побутових пісень.
2. Розкрийте ідейно-тематичну спрямованість твору Миколи Гоголя «Вечір проти Івана Купала».

Світова література

Білет № 1

1. Охарактеризуйте античність як історичну і культурну добу, колиску європейської цивілізації.
2. Розкрийте проблему боротьби добра і зла як рушійної сили розвитку світу в трагедії «Фауст» Й.В. Гете.

Білет № 2

1. Назвіть найвідоміші цикли давньогрецьких міфів. Охарактеризуйте один з них на вибір.
2. Поясніть втілення вищих духовних поривань в образі Фауста (трагедія Й.В. Гете «Фауст»).

Білет № 3

1. Розкажіть про Гомера як легендарного основоположника європейської літератури. Поясніть суть гомерівського питання.
2. Поясніть своєрідність зображення теми кохання в трагедії "Фауст" Й.В. Гете. Охарактеризуйте образи Фауста й Маргарити.

Білет № 4

1. Дайте характеристику гомерівського епосу як енциклопедії життя стародавніх греків.
2. Охарактеризуйте бароко як напрям у літературі та мистецтві (особливості світосприйняття, художні відкриття і найвидатніші представники).

Білет № 5

1. Охарактеризуйте романтизм як напрям у літературі та мистецтві (особливості світосприйняття, художні відкриття і найвидатніші представники).
2. Розкрийте ідею жертвовності та стійкості в трагедії Есхіла «Прометей закутий». Поясніть суть поняття «прометеїзм».

Білет № 6

1. Розкрийте тему патріотичного служіння державі, величі Риму як основного пафосу поеми Вергілія «Енеїда».
2. Поясніть, як у драмі Фрідріха Шиллера «Вільгельм Телль» втілюються просвітницькі ідеї.

Білет № 7

1. Охарактеризуйте Веди, Біблію, Коран як пам'ятки світової літератури.
2. Розкрийте моральний сенс історії злету й падіння крихітки Цахеса у творі Е.Т.А. Гофмана.

Білет № 8

1. Охарактеризуйте Середньовіччя як історичну і культурну добу (хронологічні межі, жанрове розмаїття, найвидатніші представники).
2. Розкрийте сутність конфлікту між ентузіастами та філістерами в творі Е.Т.А. Гофмана "Крихітка Цахес на прізвисько Цинобер".

Білет № 9

1. Поясніть роль поєднання історичної правди та художнього вимислу у героїчному епосі «Пісня про Роланда».
2. Назвіть і прокоментуйте основні мотиви "Кримських сонетів" Адама Міцкевича. Прочитайте вірш напам'ять (за вибором учня).

Білет № 10

1. Розкрийте особливості середньовічної китайської поезії (на прикладі вивчених творів Лі Бо і Ду Фу).
2. Поясніть поетичне новаторство творів Д.Н.Г. Байрона. Прочитайте вірш напам'ять (за вибором учня).

Білет № 11

1. Розкажіть про відображення внутрішнього світу і почуттів людини в поезії Омара Хайяма (на прикладі вивчених творів). Прочитайте вірш напам'ять (за вибором учня).
2. Визначте риси характеру та світогляду романтичного героя на прикладі поеми Д.Н.Г. Байрона «Мазепа».

Білет № 12

1. Охарактеризуйте Відродження як історичну і культурну добу (хронологічні межі, значення терміна, найвидатніші представники).
2. Назвіть і прокоментуйте основні мотиви поезій Генріха Гейне. Прочитайте вірш напам'ять (за вибором учня).

Білет № 13

1. Розкрийте духовний і моральний сенс подорожі героя в потойбічний світ у "Божественній комедії" Данте.
2. Зазначте основні особливості любовної лірики Олександра Пушкіна (на прикладі вивчених творів). Прочитайте вірш напам'ять (за вибором учня).

Білет № 14

1. Розкрийте особливості середньовічної персько-таджицької поезії (на прикладі вивчених творів Рудакі, Омара Хайяма, Гафіза).

2. Охарактеризуйте твір «Євгеній Онегін» Олександра Пушкіна як соціально-психологічний роман у віршах.

Білет № 15

1. Визначте особливості композиції «Божественної комедії» Данте та її роль у розкритті ідейного задуму твору.

2. Дайте характеристику образу Тетяни Ларіної в романі Олександра Пушкіна «Євгеній Онегін».

Білет № 16

1. Охарактеризуйте класицизм як напрям у літературі та мистецтві (особливості світосприйняття, художні відкриття й найвидатніші представники).

2. Назвіть і прокоментуйте основні мотиви лірики Михайла Лермонтова. Прочитайте вірш напам'ять (за вибором учня).

Білет № 17

1. Поясніть природу сміху та назвіть засоби комічного у творі Мольєра «Міщанин-шляхтич».

2. Дайте характеристику образу Печоріна в романі Михайла Лермонтова «Герой нашого часу».

Білет № 18

1. Охарактеризуйте Просвітництво як ідейний рух і літературну епоху (головні ідеї, найвідоміші представники).

2. Визначте своєрідність зображення теми кохання в «Книзі пісень» Франческо Петрарки. Прочитайте напам'ять сонет (за вибором учня).

Білет № 19

1. Розкрийте романтичні й реалістичні тенденції в літературі першої третини ХІХ ст. (на прикладі вивчених творів).

2. Розкрийте своєрідність ренесансного сприйняття кохання в сонетах Вільяма Шекспіра (на прикладі вивчених творів). Прочитайте вірш напам'ять (за вибором учня).

Білет № 20

1. Визначте і прокоментуйте головні морально-філософські мотиви трагедії Вільяма Шекспіра «Гамлет».

2. Дайте характеристику жіночим персонажам роману Михайла Лермонтова «Герой нашого часу».

Білет № 21

1. Доведіть, що образ Гамлета у трагедії Вільяма Шекспіра є втіленням ренесансних ідеалів.

2. Розкрийте проблематику роману Сервантеса «Дон Кіхот». Поясніть суть поняття «донкіхотство».

Білет № 22

1. Визначте філософсько-моральний конфлікт драми Педро Кальдерона «Життя – це сон».

2. Дайте характеристику образу Санчо Панси в романі Сервантеса «Дон Кіхот».

Білет № 23

1. Поясніть ідейний зміст і зазначте особливості композиції філософської повісті Вольтера «Простак».

2. Розкажіть про вплив української культури на розвиток творчості Миколи Гоголя як українського і російського письменника.

Білет № 24

1. Назвіть вічні образи у світовій літературі (на прикладі вивчених творів). Охарактеризуйте один на вибір.

2. Розкажіть про долю «маленької людини» та загальне значення цього визначення у повісті Миколи Гоголя «Шинель».

Білет № 25

1. Визначте сутність конфлікту між ідеалом і дійсністю в романі Сервантеса «Дон Кіхот».

2. Розкажіть про українську перекладацьку школу (традиції, постаті, здобутки).

Інтегрований курс «Література» (російська та світова)

Білет № 1

1. На прикладі произведения Ж.Б.Мольера «Мещанин во дворянстве» раскройте особенности классицистической комедии.

2. На конкретных примерах покажите особенности «золотого века русской поэзии».

Білет № 2

1. Прокомментируйте высказывание украинского исследователя Александра Белецкого об античной литературе: «Тяжело показать среди литературного наследия, оставленного нам ..., хотя бы одного значительного писателя, творчество которого не было бы так или иначе связано с античной поэзией». Расскажите о влиянии античной литературы на развитие русской литературы.

2. Охарактеризуйте тип «тургеневской девушки» на примере главной героини повести «Ася».

Білет № 3

1. На примере изученных произведений обоснуйте роль эпохи античности в развитии мировой культуры.

2. Какую «модель мира» создает Д.Фонвизин в своей комедии «Недоросль»?

Білет № 4

1. На примере изученных произведений обоснуйте понятие «вечные образы» в литературе

2. Раскройте основные мотивы стихотворений В. А. Жуковского. Прокомментируйте слова В. Г. Белинского: «Без Жуковского мы не имели бы Пушкина».

Білет № 5

1. На основе изученных произведений обоснуйте, зачем современному школьнику необходимо изучать произведения русского литературного средневековья.

2. Сравните образы безымянного героя рассказа Г. Бёлля “Путник, придёшь когда в Спа...” и Василия Тёркина из одноимённой поэмы А.Твардовского. Что в них общего, а чем они отличаются?

Билет № 6

1. На примере сонетов Ф.Петрарки раскройте отличительные признаки сонета как лирического жанра

2. Раскройте понятие «характер литературного героя». Назовите индивидуальные черты персонажей комедии А.С. Грибоедова «Горе от ума».

Билет № 7

1. Обоснуйте, почему сонеты Ф. Петрарки по-прежнему встречают живой отклик в сердцах читателей всего мира. Прочитайте наизусть один из сонетов Ф.Петрарки.

2. Раскройте понятие «сатира». На конкретных примерах покажите отличительные особенности сатирических произведений.

Билет № 8

1. Назовите выдающихся представителей эпохи Возрождения. Охарактеризуйте особенности этого периода в истории литературы.

2. Охарактеризуйте образ Василия Теркина из одноименной поэмы А. Твардовского. Выскажите свое отношение к этому герою. Чем он может быть интересен для современного человека?

Билет № 9

1. Известный писатель и переводчик Самуил Маршак утверждал, что «у каждой книги своя судьба, своя долгота века. Есть книжки – однодневки, и есть, которые переходят от поколения к поколению». Какие из прочитанных в курсе «Литература» произведений вы порекомендуете прочитать последующим поколениям? Обоснуйте свой выбор.

2. Проанализируйте одно из стихотворений любовной лирики А.С. Пушкина.

Билет № 10

1. Раскройте особенности русского классицизма как литературного направления. Перечислите его представителей.

2. На примере одного из стихотворений Н.Рубцова раскройте особенности проблематики творчества поэта. Прочитайте наизусть одно из его стихотворений.

Билет № 11

1. На примере изученных произведений назовите характерные особенности оды. Назовите русских писателей, создававших оды.

2. Раскройте содержание понятия «мотив» в лирическом произведении и охарактеризуйте его особенности. Назовите мотивы, характерные для прочитанных вами стихотворений Д. Байрона.

Билет № 12

1. Объясните название пьесы Д. И. Фонвизина «Недоросль». Как вы думаете, почему для изображения явлений русской действительности XVIII века писатель выбрал жанр сатирической комедии?

2. На примере изученных произведений обоснуйте, чем реализм отличается от классицизма и романтизма.

Билет № 13

1. Назовите характерные черты сентиментализма как литературного направления (проанализируйте повесть Н. М. Карамзина «Бедная Лиза»).
2. Обоснуйте, почему современники называли М.Е.Салтыкова-Щедрина «прокурором русской общественной жизни».

Билет № 14

1. Объясните значение понятий «байронизм», «байронический герой».
2. На примере повести Н.М. Карамзина «Бедная Лиза» раскройте, как в литературе XVIII века утверждалась идея ценности человеческих отношений.

Билет № 15

1. На примере одного из изученных произведений раскройте особенности литературы эпохи романтизма.
2. Сравните комедии Ж. Б. Мольера «Мещанин во дворянстве» и Д.Фонвизина «Недоросль». Что общего в этих произведениях и в чем их различие?

Билет № 16

1. Сравните темы и мотивы лирики А. Пушкина и М. Лермонтова.
2. Назовите роды античной литературы, отметьте их особенности (на примере 1-2 изученных произведений).

Билет № 17

1. На конкретном примере одного из изученных вами произведения (на ваш выбор) раскройте новаторство лирики В.А.Жуковского.
2. Продолжите определение: «Художественный тип – это...». Можно ли назвать типичным характер Василия Тёркина? Обоснуйте свой ответ.

Билет № 18

1. Укажите особенности просветительского реализма в комедии А.Грибоедова «Горе от ума».
2. Обоснуйте, можно ли стихотворение А.Т. Твардовского “Я убит подо Ржевом” назвать поэтическим памятником безымянному солдату.

Билет № 19

1. Прокомментируйте высказывание И. А. Гончарова о комедии А.С. Грибоедова: «Горе от ума» – «...и картина нравов, и галерея живых типов, и вечно острая, жгучая сатира».
2. Раскройте понятие «анакреонтическая поэзия». Назовите основных ее представителей.

Билет № 20

1. Раскройте понятие «лирический герой» на примере изученных стихотворений А.С. Пушкина.
2. Обоснуйте, почему Ж.Б. Мольера называют «величайшим в мире комедиографом».

Билет № 21

1. Волнуют ли нас пушкинские строки и сегодня? Обоснуйте свой ответ.
2. Как вы понимаете главную идею рассказа Г.Бёлля «Путник, придешь когда в Спа...».

Билет №22

1. Охарактеризуйте основные темы и мотивы лирики А.Пушкина. Прочитайте наизусть одно из изученных стихотворений.

2. Обоснуйте, почему Эсхила называют «отцом трагедии».

Билет № 23

1. Докажите, что «Паломничество Чайльд-Гарольда» Д. Байрона – романтическая поэма.

2. На конкретных примерах обоснуйте, что общего и различного в таких художественных направлениях русской литературы, как классицизм и сентиментализм.

Билет № 24

1. На примере прочитанных стихотворений М. Ю. Лермонтова определите мотивы лирики поэта. Прочитайте наизусть одно из изученных произведений.

2. Охарактеризуйте образ Лауры в лирике Франческо Петрарки.

Билет № 25

1. Раскройте образ лирического героя в стихотворении М. Ю. Лермонтова «Смерть поэта».

2. Согласны ли вы с утверждением аргентинского писателя Хорхе Луиса Борхеса о том, что «книга – это диалог, завязанный с читателем... Этому диалогу нет конца...»? На примере изученных произведений, расскажите в какой диалог с книгами вы вступили в этом учебном году.

Історія України

Білет № 1

1. Розкрийте значення трипільської археологічної культури для утвердження відтворювального господарства на землях України.

2. З'ясуйте причини Національно-визвольної війни українського народу середини XVII століття. Охарактеризуйте гетьмана Богдана Хмельницького як історичну постать.

Білет № 2

1. Охарактеризуйте державне, культурне та господарське життя античних міст-держав Північного Причорномор'я.

2. Порівняйте адміністративно-політичний устрій і становище соціальних станів Лівобережної Гетьманщини та Слобідської України в другій половині XVII століття.

Білет № 3

1. Охарактеризуйте суспільно-політичне становище східнослов'янських племінних союзів на території сучасної України напередодні утворення Київської держави (VIII-IX ст.).

2. Наведіть приклади культурно-освітньої політики гетьмана Івана Мазепи. Охарактеризуйте його як історичну постать.

Білет № 4

1. Розкажіть про виникнення східнослов'янської писемності та розвиток української мови. Наведіть приклади поширення письменності за часів Київської Русі.

2. Проаналізуйте зміст українсько-російського договору 1654 р., розкрийте його історичне значення.

Білет № 5

1. Порівняйте внутрішню та зовнішню політику князів Володимира Великого та Ярослава Мудрого.

2. Визначте особливості розвитку української культури другої половини XVI – XVII століття. Назвіть найвідоміші пам'ятки архітектури та образотворчого мистецтва.

Білет № 6

1. Розкрийте причини та сутність роздробленості Київської Русі. Назвіть особливості політичного й соціально-економічного життя удільних князівств.

2. Порівняйте адміністративно-політичний устрій Слобідської України та Лівобережної Гетьманщини в першій половині XVIII ст.

Білет № 7

1. Порівняйте суспільну роль різних верств населення Київської Русі та Галицько-Волинської держави.

2. Розкрийте роль Тараса Шевченка в українському національному відродженні.

Білет № 8

1. Охарактеризуйте господарське життя Київської Русі та Галицько-Волинської держави.

2. Розкрийте зміст головних ідей діячів «Руської Трійці».

Білет № 9

1. Визначте особливості розвитку архітектури та образотворчого мистецтва Київської Русі та Галицько-Волинської держави. Назвіть найвидатніші пам'ятки.

2. Охарактеризуйте зміст творів: «Малоросійські пісні...» М. Максимовича та «Закон Божий» М. Костомарова.

Білет № 10

1. Охарактеризуйте князя Данила Романовича як історичну постать; його внесок у розквіт Галицько-Волинської держави.

2. Визначте місце Кирило-Мефодіївського товариства в українському національному відродженні.

Білет № 11

1. Порівняйте особливості політичного становища українських земель у складі Великого князівства Литовського до і після Кревської унії.

2. Назвіть найвидатніші постаті національного відродження в Україні першої половини XIX століття. Дайте оцінку діяльності одного з діячів (на вибір).

Білет № 12

1. Порівняйте становище різних верств населення українських земель у XV – XVI столітті.

2. Назвіть найвидатніші постаті національного відродження в Україні другої половини XIX століття. Охарактеризуйте діяльності одного з діячів (на вибір).

Білет № 13

1. Охарактеризуйте князя Василя-Костянтина Острозького як історичну постать. Визначте місце Острозької академії в розвитку української культури.

2. Проаналізуйте особливості національно-визвольного руху на західноукраїнських землях під час революції 1848-1849 рр. в Австрійській імперії.

Білет № 14

1. Розкрийте сутність та наслідки Люблінської унії для українських земель.
2. Проаналізуйте культурно-освітню діяльність громад у другій половині XIX століття. Визначте внесок Володимира Антоновича в розвиток ідей національного відродження.

Білет № 15

1. Розкрийте причини виникнення українського козацтва. Визначте місце козацтва в історії та культурі України.
2. Охарактеризуйте внесок Михайла Грушевського в українську науку і культуру в 1890-х роках.

Білет № 16

1. Зростання магнатського землеволодіння, поширення фільварків та розвитку товарного виробництва у першій половині XVII ст. Значення цих процесів.
2. Вкажіть нові тенденції розвитку архітектури і мистецтва у другій половині XIX століття.

Білет № 17

1. Охарактеризуйте значення Запорозької Січі в історії українського народу. Розкрийте причини ліквідації Запорозької Січі.
2. Порівняйте роль народовців, радикалів, москвофілів у суспільно-політичному житті західноукраїнських земель у другій половині XIX століття.

Білет № 18

1. Національно-визвольні рухи на Правобережній та Західній Україні у другій половині XVIII ст. Гайдамаки та опришки. Коліївщина.
2. Розкрийте особливості основних етапів українського визвольного руху: академічний, українофільський і політичний.

Білет № 19

1. Визначте особливості розвитку української культури XVIII століття. Розвиток філософських ідей. Г.Сковорода.
2. Порівняйте суспільно-політичний і визвольний рух в українських землях Російської та Австро-Угорської імперії.

Білет № 20

1. Розкрийте внесок Києво-Могилянської академії в культурно-освітній розвиток українського народу.
2. Поясніть суперечливий характер процесів модернізації українського суспільства в середині – у другій половині XIX століття.

Всесвітня історія

Білет № 1

1. Розкрийте причини та передумови Великих географічних відкриттів. Охарактеризуйте одну з доколумбових цивілізацій Америки.
2. Проаналізуйте міжнародні відносини наприкінці XIX століття.

Білет № 2

1. Висловіть судження щодо значення Великих географічних відкриттів.
2. Розкрийте причини та наслідки Французької революції кінця XVIII ст. Назвіть головні події революції.

Білет № 3

1. Охарактеризуйте матеріальний світ і повсякденне життя людини раннього Нового часу.
2. Висловіть судження щодо історичного значення Французької революції кінця XVIII століття.

Білет № 4

1. Розкрийте значення національно-визвольного руху у Нідерландах.
2. Охарактеризуйте правління Наполеона Бонапарта часів Консульства та Імперії.

Білет № 5

1. Визначте передумови, початок та поширення реформаційних ідей в Європі. Мартін Лютер.
2. Встановить наслідки наполеонівських війн Франції (1804-1815), Віденського конгресу та його рішень.

Білет № 6

1. Охарактеризуйте правління Єлизавети I Тюдор.
2. Визначте причини та наслідки революції 1848-1849 років у Європі. Назвіть головні події революції.

Білет № 7

1. Охарактеризуйте абсолютизм у Франції за кардинала Ришельє.
2. Проаналізуйте суспільні рухи в Росії у 20 – 30-х роках XIX століття.

Білет № 8

1. Встановить особливості внутрішньої та зовнішньої політики Московської держави за правління Івана Грозного.
2. Охарактеризуйте Францію у період Реставрації та Липневої революції.

Білет № 9

1. Охарактеризуйте Московську державу у XVII столітті та початок правління династії Романових.
2. Проаналізуйте особливості соціально-економічного та політичного розвитку Великої Британії у XIX столітті. Королева Вікторія.

Білет № 10

1. Охарактеризуйте економічний розвиток і державну політику Польщі в XVI – першій половині XVII століття.
2. Розкрийте історичне значення об'єднання Італії та діяльності Каміло Бенсо Кавура.

Білет № 11

1. Охарактеризуйте Османську імперію в XVI- XVII століттях. Сулейман I «Пишний».
2. Розкрийте історичне значення об'єднання Німеччини та діяльності Отто фон Бісмарка.

Білет № 12

1. Поясніть особливості культури Індії та Китаю в XVI – XVII століттях.

2. Охарактеризуйте повсякденне життя та дозвілля людей наприкінці XVIII – у XIX столітті.

Білет № 13

1. Охарактеризуйте поширення Відродження в Європі та творчість Леонардо да Вінчі.

2. Визначте причини появи та поширення соціалістичних ідей у 50–60-х роках XIX століття.

Білет № 14

1. Опишіть найвизначніші пам'ятки європейської архітектури XVI - XVII століть.

2. Визначте наслідки реформ Олександра II в 60-70-х роках XIX ст. у Росії.

Білет № 15

1. Висловіть судження щодо значення Англійської революції та діяльності Олівера Кромвеля.

2. Охарактеризуйте розвиток літератури та мистецтва на початку XIX століття.

Білет № 16

1. Визначте причини та наслідки Тридцятилітньої війни та Вестфальського миру.

2. Проаналізуйте процес формування індустріального суспільства наприкінці XIX століття.

Білет № 17

1. Охарактеризуйте особливості Німецьких держав у XVIII столітті. Освічений абсолютизм Фрідріха II.

2. Опишіть становище англійських колоній у Північній Америці, висловіть судження щодо причин, характеру і наслідків війни за незалежність.

Білет № 18

1. Назвіть характерні риси внутрішньої та зовнішньої політики Петра I.

2. Визначте причини та наслідки громадянської війни у США та охарактеризуйте діяльність Авраама Лінкольна. Назвіть головні події війни.

Білет № 19

1. Охарактеризуйте епоху «освіченого абсолютизму» в Росії та правління Катерини II.

2. Поясніть причини економічного піднесення США наприкінці XIX ст.

Білет № 20

1. Визначте наслідки реформ Марії-Терезії та Йосипа II в Австрійській імперії Габсбургів.

2. Назвіть найважливіші досягнення науки і техніки у XIX століття.

Білет № 21

1. Охарактеризуйте основні риси та назвіть найвизначніші пам'ятки стилю бароко.

2. Проаналізуйте причини і наслідки франко-пруської війни та проголошення Третьої республіки у Франції.

Білет № 22

1. Охарактеризуйте становище Японії в середині XIX ст. та наслідки реформ Мейдзі в Японії.

2. Назвіть характерні риси та найважливіші досягнення в мистецтві другої половини XIX століття.

Правознавство (практичний курс)

Білет 1

1. Соціальні норми: поняття, види, призначення, приклади.

2. Приведіть приклади ситуацій, в яких особа звертається по юридичну допомогу до представників різних юридичних професій.

Білет 2

1. Правові норми як вид соціальних норм: поняття, основні ознаки, приклади. Галузі права: поняття, приклади.

2. Назвіть правоохоронні органи в нашій державі. Складіть пам'ятку (порадник) «Визначте права неповнолітніх осіб при затриманні, арешті, допиті».

Білет 3

1. Правовідносини: поняття, основні ознаки, види, склад. Юридичні факти: поняття, види (дії та події), приклади.

2. Поясніть, як співвідносяться права і обов'язки батьків та дітей. Складіть правову ситуацію, учасниками якої є батьки і діти. Сформулюйте до ситуації запитання та дайте відповідь на нього.

Білет 4

1. Закони і підзаконні акти: основні ознаки, види, приклади.

2. Як законодавство регулює та охороняє працю неповнолітніх осіб. Змодельуйте правову ситуацію, учасниками якої є роботодавець і неповнолітній працівник.

Білет 5

1. Правопорушення: основні ознаки, види, приклади.

2. Опишіть особливості укладання шлюбу неповнолітніми особами. Складіть правову ситуацію щодо укладання шлюбу неповнолітніми особами. Сформулюйте запитання до ситуації та дайте відповідь на нього.

Білет 6

1. Юридична відповідальність: поняття, ознаки та основні види.

2. Поясніть, що таке сім'я та в чому полягає її значення для вас особисто, суспільства, держави. Складіть правову ситуацію щодо прав і обов'язків подружжя. Сформулюйте запитання до ситуації та дайте відповідь на нього.

Білет 7

1. Конституція України: ознаки, основний зміст і значення.

2. Назвіть основні ознаки підприємницької діяльності. Визначте, який вид підприємницької діяльності вас приваблює найбільше і чому. Поясніть, як неповнолітня особа може стати підприємцем.

Білет 8

1. Права і свободи людини: поняття і види. ЗДПЛ та Конвенція ООН про права дитини: основний зміст і значення.

2. Поясніть, що таке склад злочину. Приведіть приклад ситуації скоєння злочину, визначте у ній елементи складу злочину.

Білет 9

1. Громадянство України: поняття, підстави набуття і припинення. Набуття громадянства дітьми.

2. Перерахуйте кілька ситуацій, в яких ви виступали в ролі споживача. Наведіть приклад порушення прав споживача. Надайте практичні поради споживачеві щодо захисту його прав у цій ситуації.

Білет 10

1. Конституційні права і свободи: поняття і види. Конституційні обов'язки.

2. Охарактеризуйте на конкретному прикладі договір купівлі продажу за сторонами, предметом і змістом. Поясніть, що, на вашу думку, означає усталений звичай «договори повинні виконуватись».

Білет 11

1. Форми участі громадян у житті демократичної держави. Громадські об'єднання та дитячі і молодіжні організації: види, членство, порядок реєстрації.

2. Назвіть кілька цивільних договорів. Поясніть, що означає принцип свободи укладання договору. Складіть правову ситуацію щодо договору дарування. Назвіть його предмет і сторони.

Білет 12

1. Право на освіту: зміст та способи реалізації. Учасники навчально-виховного процесу, їхні основні права і обов'язки.

2. Назвіть особливості адміністративної відповідальності неповнолітніх осіб. Складіть правову ситуацію, в якій є склад адміністративного проступку. Поставте до ситуації запитання та дайте відповідь на нього.

Білет 13

1. Право власності: зміст, підстави набуття і припинення. Форми права власності, приклади. Право власності малолітніх і неповнолітніх осіб.

2. Поясніть, чи потребує дитина, на вашу думку, особливих прав, чому. Наведіть приклади прав дитини, які ви реалізуєте в своєму житті.

Білет 14

1. Цивільно-правові договори: поняття і види. Приклади договорів, які можуть укладати неповнолітні.

2. Складіть поради для своїх однокласників «Як не стати жертвою зловмисників» (на вулиці, дискотеці, в громадському транспорті, дома тощо на вибір).

Білет 15

1. Цивільно-правова відповідальність малолітніх і неповнолітніх осіб: підстави, порядок відшкодування шкоди.

2. Наведіть приклад життєвої ситуації, в якій учасникам слід звернутись до правоохоронних органів. Складіть пам'ятку «Як звернутись до міліції».

Білет 16

1. Захист прав споживача: основні положення законодавства, способи, приклади.

2. Перерахуйте основні шляхи пошуку роботи та визначте, які з них, на вашу думку, є більш ефективними. Складіть poradnik «Як написати резюме для працевлаштування».

Білет 17

1. Шлюб: поняття, умови, порядок укладання. Значення державної реєстрації шлюбу. Особисті немайнові та майнові права і обов'язки подружжя.

2. Поясніть конституційні принципи: невідчужуваність прав людини та непорушність прав людини. Наведіть приклади реалізації громадянами своїх прав. Назвіть способи захисту громадянами своїх прав і свобод.

Білет 18

1. Права та обов'язки батьків і дітей: підстави, види, приклади. Підстави позбавлення батьківських прав. Основні шляхи влаштування дітей, позбавлених батьківського піклування.

2. Розкажіть про місцеве самоврядування у вашому населеному пункті чи про учнівське самоврядування у вашій школі: порядок утворення органів, форми діяльності, значення.

Білет 19

1. Право на працю: зміст, гарантії, способи реалізації.

2. Поясніть, у чому значення обставин, що виключають злочинність діяння особи. Наведіть приклад життєвої ситуації, в якій учасники діяли в стані необхідної оборони чи крайньої необхідності.

Білет 20

1. Трудовий договір: сторони, зміст, порядок укладання і розірвання. Порядок працевлаштування неповнолітніх осіб. Пільги неповнолітніх у трудових відносинах.

2. Назвіть основні відмінності між правомірною та протиправною поведінкою. Наведіть приклад життєвої ситуації, в якій порушено норми права. Визначте, до якого виду правопорушення (проступку чи злочину) слід віднести діяння учасників ситуації.

Білет 21

1. Адміністративні правопорушення: поняття, види, приклади. Види адміністративних стягнень.

2. Опишіть процедуру прийняття закону в нашій державі. Складіть коротку пам'ятку «Де і як знайти нормативно-правовий документ».

Білет 22

1. Злочин: ознаки, види, приклади. Склад злочину.

2. Наведіть два-три приклади правовідносин, визначте, нормами якої галузі вони регулюються. Назвіть учасників цих правовідносин та юридичні факти, що їх породили, змінили чи припинили. Поясніть, чому правовідносини називають «життям права».

Білет 23

1. Поняття кримінальної відповідальності. Покарання: основні ознаки і види. Особливості кримінальної відповідальності неповнолітніх осіб.

2. Наведіть приклади двох-трьох життєвих ситуацій, що регулюються нормами різних галузей права. Визначте, які це галузі. Сформулюйте власний висновок щодо важливості існування в суспільстві норм права.

Білет 24

1. Порядок розгляду кримінальних справ. Учасники кримінального процесу, приклади їхніх основних прав і обов'язків. Принцип презумпції невинуватості: зміст і значення.

2. Порівняйте норми моралі та норми права: що регулюють, де існують, чим підтримуються, ступінь загальнообов'язковості, наслідки порушення. Наведіть приклади моральних і правових норм з власного життя.

Хімія

Білет № 1

1. Розкрийте зміст закону збереження маси речовин, його значення в хімії. Поясніть сутність хімічних рівнянь.

2. Охарактеризуйте кислоти, їх склад. Поясніть хімічні властивості кислот у світлі теорії електролітичної дисоціації.

3. Розв'яжіть розрахункову задачу на обчислення масової частки розчиненої речовини в розчині.

Білет № 2

1. Опишіть предмет хімії, місце хімії серед наук про природу. Обґрунтуйте роль хімічних знань у пізнанні природи, значення хімічних процесів у природі, роль хімії в житті суспільства.

2. Охарактеризуйте молекулярну, структурну формули, фізичні та хімічні властивості, застосування оцтової кислоти.

3. Добудьте кисень і доведіть дослідним шляхом його наявність.

Білет № 3

1. Дайте характеристику природних родин хімічних елементів: лужні елементи, галогени, благородні гази.

2. Охарактеризуйте склад, структурну формулу, поширення у природі, фізичні та хімічні властивості метану.

3. Здійсніть реакції, характерні для розчинів лугів.

Білет № 4

1. Дайте характеристику воді як розчиннику. Поясніть будову молекули води. Розкрийте механізм утворення водневого зв'язку.

2. Охарактеризуйте склад молекули, поширення в природі, фізичні властивості та застосування сахарози. Опишіть загальну схему виробництва цукру.

3. Складіть рівняння реакцій, які відображають генетичний зв'язок між класами неорганічних сполук.

Білет № 5

1. Поясніть сутність хімічних реакцій. Наведіть приклади класифікацій хімічних реакцій за різними ознаками.

2. Охарактеризуйте склад молекули, поширення в природі, фізичні властивості, застосування, біологічну роль глюкози.

3. Здійсніть хімічні реакції за наведеною схемою.

Білет № 6

1. Дайте характеристику хімічних елементів малих періодів за їхнім місцем у періодичній системі та будовою атома.

2. Охарактеризуйте склад жирів, їх утворення, поширення в природі, біологічну роль. Розкрийте суть гідролізу та гідрування жирів.

3. Складіть рівняння реакцій, відповідно до наданих схем, у молекулярній та йонній формах.

Білет № 7

1. Охарактеризуйте кристалічні ґратки різних типів. Обґрунтуйте залежність властивостей речовин від типу кристалічної ґратки.

2. Охарактеризуйте кислоти, їх склад. Наведіть приклади їх класифікації, загальних способів добування. Опишіть заходи безпеки під час роботи з кислотами.

3. Розв'яжіть розрахункову задачу на обчислення молярної концентрації розчиненої речовини або молярної концентрації еквівалентів розчиненої речовини.

Білет № 8

1. Поясніть будову атома: ядро і електронні оболонки. Проаналізуйте склад ізотопів.

2. Охарактеризуйте солі, їх склад. Поясніть хімічні властивості середніх солей у світлі теорії електролітичної дисоціації.

3. Розв'яжіть розрахункову задачу на обчислення відносної густини і молекулярної маси газу.

Білет № 9

1. Поясніть суть реакцій йонного обміну, умови, за яких вони відбуваються.

2. Дайте характеристику фізичних та хімічних властивостей заліза. Опишіть поширення Феруму в природі, застосування заліза.

3. Розв'яжіть розрахункову задачу на обчислення маси одного з продуктів реакції за відомою масою вихідної речовини, яка містить певну частку домішок.

Білет № 10

1. Охарактеризуйте розчини, їх склад, класифікацію. Розкрийте суть процесу розчинення речовин у воді. Поясніть вплив факторів на розчинність речовин у воді. Опишіть значення розчинів у природі та житті людини.

2. Охарактеризуйте молекулярну, структурну формули, фізичні та хімічні властивості ацетилену.

3. Здійсніть реакції, характерні для розчинів кислот.

Білет № 11

1. Дайте характеристику йонного зв'язку, розкрийте механізм його утворення.

2. Охарактеризуйте склад і будову молекул білків. Поясніть суть гідролізу та денатурації білків. Опишіть біологічну роль білків.

3. Розв'яжіть розрахункову задачу на обчислення масової частки елемента в речовині.

Білет № 12

1. Поясніть взаємозв'язок між розміщенням елементів у періодичній системі та властивостями хімічних елементів, простих речовин, сполук елементів з Гідрогеном та Оксигеном.

2. Охарактеризуйте амфотерні гідроксиди, їх склад, властивості.

3. Розв'яжіть розрахункову задачу на обчислення числа атомів (молекул) у певній кількості речовини.

Білет № 13

1. Розкрийте суть електролітичної дисоціації кислот, основ, солей у водних розчинах. Охарактеризуйте поняття «ступінь дисоціації». Наведіть приклади сильних й слабких електролітів.

2. Охарактеризуйте фізичні та хімічні властивості кисню. Наведіть приклади його добування в лабораторії. Опишіть застосування кисню, його біологічну роль.

3. Розв'яжіть розрахункову задачу на обчислення за рівнянням хімічної реакції об'єму продуктів, якщо відомі маси реагуючих речовин.

Білет № 14

1. Розкрийте суть періодичного закону та періодичної системи хімічних елементів Д.І. Менделєєва. Поясніть структуру періодичної системи.

2. Охарактеризуйте склад, назви оксидів. Опишіть поширення оксидів у природі. Наведіть приклади способів їх добування.

3. Визначте три органічні речовини за допомогою якісних реакцій визначить або три неорганічні речовини за допомогою індикаторів.

Білет № 15

1. Дайте характеристику ковалентного зв'язку, розкрийте механізм його утворення. Поясніть різницю між ковалентним полярним і неполярним зв'язком.

2. Охарактеризуйте склад, класифікацію солей. Наведіть приклади загальних способів добування солей.

3. Розв'яжіть розрахункову задачу на обчислення маси речовини, яка виділяється на катоді, якщо крізь розчин пропускається струм певної сили.

Білет № 16

1. Поясніть періодичну зміну властивостей хімічних елементів II періоду від зарядів ядер їхніх атомів.

2. Охарактеризуйте склад, класифікацію основ. Наведіть приклади загальних способів добування лугів та нерозчинних основ. Опишіть заходи безпеки під час роботи з лугами.

3. Складіть рівняння окисно-відновних реакцій, відповідно до наданих схем, підберіть коефіцієнти методом електронного балансу.

Білет № 17

1. Розкрийте суть перетворення енергії під час хімічних реакцій. Наведіть приклади екзо- та ендотермічних реакцій. Поясніть поняття: «тепловий ефект реакції», «термохімічне рівняння».

2. Охарактеризуйте молекулярну, структурну формули, фізичні та хімічні властивості, застосування етанолу.

3. Складіть рівняння реакцій гідролізу солей.

Білет № 18

1. Поясніть сутність закону Авогадро та поняття «молярний об'єм газів».

2. Охарактеризуйте основи, їх склад. Поясніть хімічні властивості основ у світлі теорії електролітичної дисоціації.

3. Розв'яжіть розрахункову задачу на обчислення за рівнянням хімічної реакції кількості речовини реагуючої речовини, якщо відомі маси продуктів або маса іншої реагуючої речовини.

Білет № 19

1. Поясніть суть поняття «швидкість хімічної реакції». Обґрунтуйте залежність швидкості реакції від різних чинників.

2. Охарактеризуйте молекулярну, структурну формули, фізичні та хімічні властивості етилену.

3. Добудьте амфотерний гідроксид і доведіть його амфотерність.

Білет № 20

1. Поясніть суть поняття «електронегативність хімічних елементів». Поясніть взаємозв'язок між розміщенням елементів у періодичній системі та їх електронегативністю.

2. Охарактеризуйте оксиди, їх склад, класифікацію, хімічні властивості. Наведіть приклади використання оксидів.

3. Розв'яжіть розрахункову задачу на обчислення з використанням об'ємних відношень газів при хімічних реакціях.

Фізика

Білет № 1

1. Обґрунтуйте роль фізики у повсякденному житті та у розвитку техніки. Розкажіть про внесок українських учених у розвиток фізики. Охарактеризуйте методи дослідження фізичних явищ. Наведіть узагальнені плани характеристики фізичного явища, фізичної величини, закону.

2. Лабораторна робота. Дослідження коливань тіла, підвішеного на нитці.

3. Задача на період піврозпаду ізотопу (розділ 17).

Білет № 2

1. Розкрийте суть понять «механічний рух» і «відносність руху». Охарактеризуйте прямолінійний рівномірний рух. Дайте означення середньої швидкості нерівномірного руху. Зобразіть і прокоментуйте графіки рівномірного та нерівномірного рухів.

2. Лабораторна робота. Вивчення законів відбивання світла за допомогою плоского дзеркала.

3. Задача на застосування поняття коефіцієнту корисної дії електричного нагрівника (розділ 8).

Білет № 3

1. Охарактеризуйте рівномірний рух тіла по колу. Розкрийте поняття «лінійна швидкість рівномірного руху по колу», «період обертання» та «обертота частота».

2. Лабораторна робота. Складання найпростішого електромагніту та випробування його дії.

3. Задача на розрахунок кількості речовини, що виділяється під час

електролізу (розділ 10).

Білет № 4

1. Охарактеризуйте взаємодію тіл. Розкрийте поняття «маса» та «сила». Поясніть, що таке додавання сил. Дайте визначення рівнодійної сили.
2. Лабораторна робота. Дослідження залежності електричного опору від довжини провідника і площі його поперечного перерізу.
3. Задача на рівняння ядерних реакцій (розділ 17).

Білет № 5

1. Наведіть приклади гравітаційної взаємодії тіл. Порівняйте поняття «сила тяжіння» та «вага тіла». Розкрийте зміст поняття «невагомість».
2. Лабораторна робота. Визначення роботи та потужності споживача електричного струму.
3. Задача на застосування закону збереження енергії в теплових та механічних процесах (розділ 6).

Білет № 6

1. Дайте характеристику силам пружності. Розкрийте сутність закону Гука. Охарактеризуйте сили тертя. Наведіть приклади використання сил пружності та тертя в природі й техніці.
2. Лабораторна робота. Визначення питомої теплоємності речовини.
3. Задача на розрахунок загального опору послідовного й паралельного з'єднання провідників (розділ 8).

Білет № 7

1. Порівняйте поняття «тиск» і «сила тиску». Дайте визначення закону Паскаля та наведіть приклади його використання в природі та техніці. Розкрийте зміст поняття «атмосферний тиск». Поясніть, як визначається тиск рідини на дно і стінки посудини.
2. Лабораторна робота. Визначення густини твердих тіл і рідин.
3. Задача на застосування закону Джоуля-Ленца (розділ 8).

Білет № 8

1. Дайте характеристику силі Архімеда. Поясніть умову плавання тіл та наведіть приклади її використання в судноплаванні та повітроплаванні.
2. Експериментальне завдання. Визначення характеристик рівномірного руху тіла по колу (період обертання, обертова частота, лінійна швидкість)
3. Задача на розрахунок роботи або потужності електричного струму (розділ 8).

Білет № 9

1. Розкрийте суть понять «кінетична» та «потенціальна» енергія. Наведіть та поясніть приклади перетворення одного виду механічної енергії на інший. Розкрийте сутність закону збереження енергії в механічних процесах.
2. Лабораторна робота. Визначення центра тяжіння плоских пластин.
3. Графічна задача на побудову ходу променів у лінзах (розділ 15).

Білет № 10

1. Охарактеризуйте коливальний рух. Наведіть приклади видів коливань. Розкрийте зміст понять «амплітуда», «період» і «частота коливань». Дайте характеристику видам маятників.
2. Лабораторна робота. Визначення фокусної відстані та оптичної сили

збиральної лінзи.

3. Задача на застосування закону Кулона (розділ 7).

Білет № 11

1. Дайте визначення внутрішньої енергії та поясніть способи її зміни. Назвіть види теплопередачі та наведіть приклади їх використання в природі й техніці. Розкрийте суть понять «кількість теплоти» та «питома теплоємність речовини».

2. Лабораторна робота. Вимірювання опору провідника за допомогою амперметра та вольтметра.

3. Задача на розрахунок механічної роботи або потужності (розділ 3).

Білет № 12

1. Охарактеризуйте процеси плавлення й кристалізації тіл. Розкрийте зміст поняття «питома теплота плавлення». Зобразіть та прокоментуйте графічну інтерпретацію процесів плавлення та кристалізації.

2. Експериментальне завдання. Визначення питомого опору провідника.

3. Задача на розрахунок механічної енергії (розділ 3).

Білет № 13

1. Порівняйте процеси випаровування та конденсації. Поясніть, як здійснюється процес кипіння рідин. Розкрийте зміст поняття «питома теплота пароутворення». Наведіть приклади процесів пароутворення в природі та побуті.

2. Експериментальне завдання. Визначення коефіцієнта корисної дії простого механізму.

3. Задача на застосування законів заломлення світла (розділ 15).

Білет № 14

1. Розкрийте сутність закону збереження енергії в теплових і механічних процесах. Поясніть принцип дії теплових двигунів. Розкрийте зміст поняття «коефіцієнт корисної дії». Обґрунтуйте роль теплових двигунів у життєдіяльності людини та виробництві; екологічні проблеми, пов'язані з використанням теплових двигунів.

2. Експериментальне завдання. Вимірювання жорсткості пружини.

3. Задача на застосування закону Ома для ділянки електричного кола (розділ 8).

Білет № 15

1. Назвіть види електричних зарядів, наведіть приклади їхньої взаємодії. Поясніть, як здійснюється електризація тіл. Охарактеризуйте сутність закону збереження електричного заряду та закону Кулона. Розкрийте суть поняття «електричне поле».

2. Лабораторна робота. З'ясування умов рівноваги важеля.

3. Задача на застосування закону збереження механічної енергії (розділ 3).

Білет № 16

1. Розкрийте суть поняття «електричний струм» та наведіть приклади дії електричного струму. Поясніть умови виникнення та існування електричного струму. Порівняйте природу електричного струму в різних середовищах. Розкрийте суть понять «сила струму» та «напруга», поясніть, як здійснюються їх вимірювання.

2. Лабораторна робота. Визначення густини тіла гідростатичним методом.

3. Задача на застосування закону Гука (розділ 2).

Білет № 17

1. Розкрийте сутність закону Ома для ділянки електричного кола. Розкрийте суть понять «електричний опір» та «питомий опір провідника». Поясніть, яка залежність опору провідника від температури. Наведіть приклади використання реостатів.

2. Лабораторна робота. З'ясування умови плавання тіл.

3. Задача на відбивання світла від плоского дзеркала (розділ 15).

Білет № 18

1. Дайте визначення понять «робота» й «потужність електричного струму». Розкрийте сутність закону Джоуля–Ленца. Наведіть приклади використання теплової дії електричного струму в техніці.

2. Лабораторна робота. Визначення коефіцієнта тертя ковзання.

3. Задача на застосування рівняння теплового балансу (розділ 6).

Білет № 19

1. Дайте характеристику магнітного поля. Назвіть види магнітів, наведіть приклади їхньої взаємодії та практичного застосування. Охарактеризуйте магнітне поле провідника та котушки зі струмом. Поясніть, у чому полягає дія магнітного поля на провідник зі струмом.

2. Лабораторна робота. Вивчення теплового балансу під час змішування води різної температури.

3. Задача на застосування умови плавання тіл (розділ 2).

Білет № 20

1. Наведіть приклади оптичних явищ у природі та використання їх в техніці. Поясніть різницю між поняттями «світловий промінь» та «пучок світла». Розкрийте сутність законів прямолінійного поширення світла та відбивання світла. Побудуйте зображення, що дає плоске дзеркало, та охарактеризуйте його.

2. Лабораторна робота. Дослідження електричного кола з паралельним з'єднанням провідників.

3. Задача на застосування закону Архімеда (розділ 2).

Білет № 21

1. Дайте характеристику лінз. Розкрийте суть понять «оптична сила» та «фокусна відстань лінзи». Поясніть формулу тонкої лінзи. Побудуйте зображення, що дає тонка лінза, і охарактеризуйте їх. Охарактеризуйте вади зору та способи їх корекції.

2. Лабораторна робота. Дослідження електричного кола з послідовним з'єднанням провідників.

3. Задача на механічні коливання (розділ 11).

Білет № 22

1. Поясніть суть понять «атом» і «атомне ядро». Опишіть досліди Йоффе-Міллікена та Резерфорда. Охарактеризуйте ядерну модель атома. Розкрийте

зміст поняття «йон».

2. Експериментальне завдання. Одержання зображень за допомогою збиральної лінзи, визначення характеристик зображень.

3. Задача на відносність механічного руху (розділ 1).

Білет № 23

1. Розкрийте суть поняття «радіоактивність». Назвіть види радіоактивного випромінювання. Поясніть, у чому полягає йонізуюча дія радіоактивного випромінювання та який його вплив на живі організми. Наведіть приклади ядерних реакцій.

2. Експериментальне завдання. Вимірювання лінійних розмірів, площі поверхні, об'єму фізичних тіл та визначення інструментальної похибки вимірювальних приладів.

3. Задача на рівномірний рух тіла по колу (розділ 1).

Художня культура

Білет № 1

1. Визначте призначення мистецтва. Назвіть види мистецтва та охарактеризуйте особливості їх художньо-образної мови.

2. Назвіть основні форми духовної культури.

3. Упізнайте та охарактеризуйте твір мистецтва (на вибір учителя)

Білет № 2

1. Поясніть, що являє собою процес творчості у мистецтві.

2. Розкрийте зміст понять «художня картина світу», «художній образ».

3. Упізнайте та охарактеризуйте твір мистецтва (на вибір учителя)

Білет № 3

1. Назвіть види візуальних об'ємно-просторових видів мистецтва. Наведіть приклади.

2. Поясніть роль художньої культури як засобу самопізнання і творчої самореалізації особистості.

3. Упізнайте та охарактеризуйте твір мистецтва (на вибір учителя).

Білет № 4

1. Назвіть основні види та художні засоби архітектури. Які основні вимоги висуваються до архітектури?

2. Розкрийте зміст поняття «стиль епохи». Які ознаки йому притаманні? Назвіть основні європейські стилі в мистецтві.

3. Упізнайте та охарактеризуйте твір мистецтва (на вибір учителя).

Білет № 5

1. Назвіть основні види та особливості художньої мови скульптури.

2. Чим зумовлена багатозначність поняття «стиль»? Поясніть поняття «індивідуальний стиль» у мистецтві.

3. Упізнайте та охарактеризуйте твір мистецтва (на вибір учителя).

Білет № 6

1. Назвіть види графіки та вкажіть особливості кожного з них.

2. Розкрийте зміст поняття «національний стиль» у мистецтві.

3. Упізнайте та охарактеризуйте твір мистецтва (на вибір учителя).

Білет № 7

1. Розкажіть про основні види живопису та особливості їх художньо-образної мови.

2. Назвіть видатні досягнення культури народів Стародавньої Греції і Стародавнього Риму, наведіть приклади.

3. Упізнайте та охарактеризуйте твір мистецтва (на вибір учителя).

Білет № 8

1. Назвіть жанри живопису та вкажіть особливості їх художньо-образної мови. Наведіть приклади.

2. Назвіть характерні риси романського стилю в архітектурі, наведіть приклади.

3. Упізнайте та охарактеризуйте твір мистецтва (на вибір учителя).

Білет № 9

1. Назвіть народні художні промисли. Яким основним вимогам має відповідати витвір декоративно-ужиткового мистецтва?

2. Визначте характерні особливості стилю готики, наведіть приклади.

3. Упізнайте та охарактеризуйте твір мистецтва (на вибір учителя).

Білет № 10

1. Назвіть найпоширеніші види та центри декоративно-ужиткового мистецтва в Україні та вашому регіоні.

2. Назвіть видатні досягнення мистецтва епохи Відродження, наведіть приклади.

3. Упізнайте та охарактеризуйте твір мистецтва (на вибір учителя).

Білет № 11

1. Розкрийте зміст поняття «художня фотографія» та особливості її художньо-образної мови. У яких сферах діяльності використовують фотографію? Наведіть приклади.

2. Назвіть характерні ознаки стилю бароко, наведіть приклади.

3. Упізнайте та охарактеризуйте твір мистецтва (на вибір учителя).

Білет № 12

1. Розкажіть про художні можливості та основні напрями розвитку комп'ютерної графіки. Назвіть електронні графічні програми, що використовуються в комп'ютерній графіці

2. Назвіть особливості музичного мистецтва епохи класицизму, наведіть приклади.

3. Упізнайте та охарактеризуйте твір мистецтва (на вибір учителя).

Білет № 13

1. Назвіть жанри музики та вкажіть особливості їх художньо-образної мови. Наведіть приклади.

2. Назвіть характерні ознаки мистецтва романтизму, наведіть приклади.

3. Упізнайте та охарактеризуйте твір мистецтва (на вибір учителя)

Білет № 14

1. Розкажіть про вокальну музику та її жанри, наведіть приклади.

2. Поясніть сутність реалізму як художнього методу. Наведіть приклади.

3. Упізнайте та охарактеризуйте твір мистецтва (на вибір учителя).

Білет № 15

1. Розкажіть про форми інструментальної та симфонічної музики, наведіть приклади.

2. У якому виді мистецтва започатковано імпресіонізм? Назвіть його особливості та найвідоміших представників.

3. Упізнайте та охарактеризуйте твір мистецтва (на вибір учителя)

Білет № 16

1. Порівняйте виражальні засоби художньо-образної мови в опері, балеті, опереті та мюзиклі. Наведіть приклади творів музично-театрального жанру.

2. Назвіть провідні художні напрями мистецтва ХХ століття, наведіть приклади.

3. Упізнайте та охарактеризуйте твір мистецтва (на вибір учителя).

Білет № 17

1. Назвіть напрями музики масових жанрів, наведіть приклади.

2. Назвіть критерії, що поділяють культуру на західну та східну. У чому основні відмінності цих культур?

3. Упізнайте та охарактеризуйте твір мистецтва (на вибір учителя)

Білет № 18

1. Розкрийте особливості художньо-образної мови театрального мистецтва. Назвіть види театру.

2. Поясніть роль засобів масової інформації у поширенні мистецьких цінностей.

3. Упізнайте та охарактеризуйте твір мистецтва (на вибір учителя).

Білет № 19

1. Назвіть основні творчі театральні професії та визначте їхні особливості.

2. Назвіть мистецькі течії, що виникли в епоху модернізму, наведіть приклади.

3. Упізнайте та охарактеризуйте твір мистецтва (на вибір учителя).

Білет № 20

1. Розкажіть про хореографію як вид сценічного мистецтва, наведіть приклади.

2. Назвіть типи музеїв. За якими профілями вони різняться? Назвіть провідні музеї мистецтва різних країн світу та України.

3. Упізнайте та охарактеризуйте твір мистецтва (на вибір учителя).

Білет №21

1. Назвіть види і жанри кінематографу та вкажіть особливості їх художньо-образної мови. Наведіть приклади.

2. Розкрийте зміст поняття «дизайн». Назвіть різновиди та об'єкти дизайну.

3. Упізнайте та охарактеризуйте твір мистецтва (на вибір учителя).

Білет №22

1. Назвіть особливості кіномистецтва та його художні засоби. Назвіть видатних режисерів світового кіно та їхні найвідоміші фільми.

2. Розкажіть про рекламу як складову художньої культури в сучасному суспільстві. Назвіть галузі використання та способи передачі реклами.

3. Упізнайте та охарактеризуйте твір мистецтва (на вибір учителя).

Білет №23

1. Розкрийте зміст поняття «культура». Назвіть основні форми культури. Поясніть роль культури в суспільстві.

2. Розкажіть про пам'ятки культури, мистецтва та культурно-мистецькі заклади (театри, музеї, концертні зали тощо) рідного краю.

3. Упізнайте та охарактеризуйте твір мистецтва (на вибір учителя).

Білет №24

1. Назвіть форми збереження культурної спадщини, наведіть приклади.

2. Назвіть найвідоміші історико-культурні заповідники України. Які міста України належать до її архітектурної спадщини?

3. Упізнайте та охарактеризуйте твір мистецтва (на вибір учителя).

Білет №25

1. Укажіть характерні риси народної та професійної, духовної та світської культур, наведіть приклади.

2. Розкрийте зміст поняття «полікультурний образ світу». У чому полягає полікультурність сучасного суспільства?

3. Упізнайте та охарактеризуйте твір мистецтва (на вибір учителя).

Інформатика

Білет № 1

1. Опишіть інформаційні системи та технології. Охарактеризуйте види інформаційних систем їх апаратне та програмне забезпечення. Назвіть етапи розвитку інформаційних технологій та галузі їх застосовування.

2. Обґрунтуйте призначення та опишіть принцип дії, класифікацію та застосування антивірусних програм. Опишіть правила профілактики зараження комп'ютера вірусами.

3. Практичне завдання на пошук потрібної інформації в глобальній мережі Інтернет.

Білет № 2

1. Охарактеризуйте відеосистему комп'ютера. Опишіть призначення та основні характеристики її складових: монітора, відеоадаптера та відеопам'яті. Наведіть приклади мультимедійного обладнання.

2. Опишіть правила та алгоритм стиснення, архівування та розархівування даних. Охарактеризуйте архіватори та операції з архівами.

3. Практичне завдання на побудову векторних зображень із використанням інструментарію графічного редактора.

Білет № 3

1. Охарактеризуйте поширені файлові системи та відмінності між ними. Опишіть поняття файлу, каталогу, імені файлу та каталогу, розширення імені файлу. Назвіть імена зовнішніх запам'ятовуючих пристроїв. Опишіть правила визначення шляху до файлу.

2. Опишіть використання та налагодження браузера. Поясніть вибір системи кодування символів під час перегляду веб-сторінок. Опишіть алгоритм збереження веб-сторінок та їх фрагментів на локальному

комп'ютері.

3. Практичне завдання на побудову растрових зображень із використанням інструментарію графічного редактора.

Білет № 4

1. Назвіть види оптичних носіїв даних. Опишіть алгоритм запису даних на оптичні носії та копіювання дисків.

2. Поясніть поняття: робочої групи, домену, користувача, сеансу користувача, входу у локальну мережу. Опишіть права доступу до ресурсів та правила навігації локальною мережею.

3. Практичне завдання на опрацювання документу в середовищі текстового процесора.

Білет № 5

1. Охарактеризуйте інформаційні процеси: отримання, збирання, зберігання, пошук, опрацювання і передавання інформації.

2. Опишіть призначення, можливості та класифікацію систем оброблення текстів. Охарактеризуйте середовище текстового процесора. Назвіть формати файлів документів. Опишіть алгоритми: створення, відкриття, збереження текстового документа та використання довідкової системи текстового процесора.

3. Практичне завдання на побудову векторних зображень із використанням інструментарію графічного редактора.

Білет № 6

1. Опишіть правила обслуговування зовнішніх запам'ятовуючих пристроїв, перевірки, очищення та дефрагментації жорстких дисків.

2. Опишіть алгоритм спільного використання файлів і папок. Поясніть принципи надання доступу до ресурсів, спільного використання принтерів і спільного доступу до глобальної мережі.

3. Практичне завдання на побудову растрових зображень із використанням інструментарію графічного редактора.

Білет № 7

1. Розкажіть про історію розвитку обчислювальної техніки та охарактеризуйте покоління ЕОМ.

2. Опишіть поняття комп'ютерної графіки. Охарактеризуйте та порівняйте растрові й векторні зображення та їх властивості.

3. Практичне завдання на створення архіву та роботу з ним (додавання файлів до архіву, перегляд вмісту архіву, вилучення файлів з архіву, розкриття архіву).

Білет № 8

1. Опишіть алгоритм запуску програм на виконання. Охарактеризуйте типи файлів та зв'язок типів файлів з програмами та з розширеннями імен файлів.

2. Поясніть призначення й структуру мережі Інтернет. Охарактеризуйте протоколи обміну даними в Інтернеті. Опишіть адресацію в Інтернеті, поняття

IP-адреси, доменного імені та URL-адреси.

3. Практичне завдання на побудову растрових зображень із використанням інструментарію графічного редактора.

Білет № 9

1. Опишіть класифікацію та основні характеристики принтерів.
2. Опишіть структуру гіпертекстового документа, гіперпосилання, веб-сторінки та веб-сайту. Опишіть поняття всесвітньої павутини та навігацію нею.
3. Практичне завдання на виконання операцій з файлами та каталогами (папками) в середовищі операційної системи.

Білет № 10

1. Опишіть способи подання і кодування повідомлень, двійкове кодування. Опишіть алгоритм вимірювання довжини двійкового коду.
2. Дайте визначення форматів графічних файлів. Охарактеризуйте та порівняйте засоби перегляду зображень та перетворення графічних форматів.
3. Практичне завдання на пошук потрібної інформації в глобальній мережі Інтернет.

Білет № 11

1. Опишіть призначення та алгоритм створення контрольних точок відновлення операційної системи.
2. Охарактеризуйте глобальні та локальні комп'ютерні мережі. Опишіть апаратне й програмне забезпечення мереж, призначення сервера та клієнтського комп'ютера. Охарактеризуйте мережні протоколи.
3. Практичне завдання на побудову векторних зображень із використанням інструментарію графічного редактора.

Білет № 12

1. Опишіть принцип дії та основні характеристики найбільш поширених видів запам'ятовуючих пристроїв: дискових накопичувачів, флеш-пам'яті та оперативної пам'яті.
2. Опишіть правила та алгоритм форматування символів і абзаців засобами текстового процесору.
3. Практичне завдання на побудову растрових зображень із використанням інструментарію графічного редактора.

Білет № 13

1. Опишіть алгоритм пошуку даних на комп'ютері та правила використання автономної та онлайн-довідки операційної системи.
2. Наведіть приклади джерел й параметрів растрових зображень. Охарактеризуйте поняття роздільної здатності, глибини кольору та їх зв'язок з якістю растрових зображень. Опишіть принципи побудови й обробки векторних зображень.
3. Практичне завдання на опрацювання документа в середовищі текстового процесора.

Білет № 14

1. Класифікуйте основні функції та складові операційних систем. Опишіть поняття про ядро операційної системи, інтерфейс користувача, драйвери та утиліти. Охарактеризуйте різновиди інтерфейсу користувача.
2. Опишіть алгоритм віддаленого керування комп'ютером.
3. Практичне завдання на побудову векторних зображень із використанням інструментарію графічного редактора.

Білет № 15

1. Опишіть поняття про інформацію та способи її подання. Дайте означення даних. Охарактеризуйте різновиди інформаційних повідомлень, поняття про інформаційну надлишковість повідомлень. Опишіть алгоритм вимірювання обсягу даних.
2. Охарактеризуйте способи підключення до Інтернету, функції провайдера та служби Інтернету.
3. Практичне завдання на роботу з дисками, папками та файлами в середовищі операційної системи.

Білет № 16

1. Класифікуйте та опишіть основні характеристики процесорів.
2. Наведіть приклади, охарактеризуйте та порівняйте засоби пошуку інформації в Інтернеті. Опишіть принципи функціонування веб-каталогів та пошукових систем та їх застосування.
3. Практичне завдання на опрацювання документа в середовищі текстового процесора.

Білет № 17

1. Охарактеризуйте системне, службове та прикладне програмне забезпечення. Опишіть правила встановлення й вилучення програм.
2. Опишіть правила та алгоритми уведення, редагування тексту, виділення фрагментів тексту та операції з ними, перевірки правопису, пошуку та автоматичної заміни текстових фрагментів.
3. Практичне завдання на побудову векторних зображень із використанням інструментарію графічного редактора.

Білет № 18

1. Опишіть правила та алгоритми опрацювання об'єктів файлової системи: створення, копіювання, перейменування, переміщення та вилучення файлів та папок, використання ярликів. Поясніть правила використання буфера обміну та відновлення вилучених даних.
2. Поясніть правила створення і використання списку сайтів, обраних для швидкого доступу, засобами браузера.
3. Практичне завдання на побудову растрових зображень із використанням інструментарію графічного редактора.

Білет № 19

1. Опишіть правила роботи з основними елементами графічного інтерфейсу користувача операційної системи. Поясніть призначення та використання вікон, меню, елементів керування.
2. Охарактеризуйте комп'ютерні віруси. Наведіть класифікацію вірусів і троянських програм.
3. Практичне завдання на опрацювання документа в середовищі текстового процесора.

Білет № 20

1. Охарактеризуйте типову архітектуру персонального комп'ютера. Опишіть класифікація та призначення апаратних засобів: пристроїв введення, виведення, зберігання та опрацювання даних, комунікаційні пристрої.
2. Поясніть призначення та класифікацію засобів обробки графічних даних. Охарактеризуйте колірні системи та їх призначення.
3. Практичне завдання на пошук потрібної інформації в глобальній мережі Інтернет.